

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

DUBEN - KVĚTEN 1973

ROČNÍK X — 4-5

XVII. Šrámkova Sobotka — Dítě a poezie

30. června — 7. července 1973

PROGRAM

Sobota 30. června

V 17 hodin ve střediskové knihovně:
Otevření výstavy Poezie v Klubu mladých čtenářů
(k 10. výročí založení Klubu)

Ve 20 hodin ve spořitelně:
Divadlo Vítězného února v Hradci Králové:
Alexandr Tvardovskij: Za dálkou dálka

Neděle 1. července

V 9 hodin v sokolovně:
Zahájení XVII. Šrámkovy Sobotky: předseda MěstNV
Projev zástupce VČKNV, zdravice hostí
Spisovatel Bohumil Říha: Dětská literatura
a její význam v socialistické společnosti
Vyhlášení výsledků literární soutěže ŠS
(zástupce ONV v Jičíně)
Vystoupení dětského pěveckého souboru Pramínek
ZK Tesla Karlín

Od 14 do 16 hodin na soboteckých prostranstvích:
Poetické odpoledne (soubory a jednotlivci
Východočeského kraje a Mír. Zounar, člen DVÚ:
„Poezie ve službách 25 let socialistického státu“.)

V 17 hodin na hradě Kostí:
Koncert komorního sdružení Parthia di Praga

Pondělí 2. července

V 9 hodin ve spořitelně:
Na téma Dítě a poezie promluví odborní pracovníci
a spisovatelé

V 19.30 hodin ve spořitelně:
Večer Albatrosu. Lyra Pragensis. Setkání s básníky
a předními recitátory

Úterý 3. července

V 9 hodin ve spořitelně:
Klasobraní výtvarníků a ilustrátorů dětské knihy.
Zahájí František Holešovský.

V 19.30 hodin ve spořitelně:
Večer Památníku národního písemnictví.
K pořadu z dětských básní Františka Halase
promluví Jiří Žantovský a spisovatel Karel Michl

Středa 4. července

Od 7 hodin celodenní exkurze EXODu
V 19.30 hodin ve spořitelně:
Dětské divadlo Recitačního studia Šrámkova domu
Režie Eva Pašková

Čtvrtek 5. července

V 9 hodin ve spořitelně:
Zasl. umělec Miloslav Disman a dr. Vratislav Kubálek:
Práce s dětským recitačním souborem. Praktické
ukázky

V 19.30 hodin ve spořitelně:
Večer pedagogických fakult

Pátek 6. července

V 9 hodin ve spořitelně:
Eva Machková: Socialistická výchova dítěte
dramatickou hrou

V 19.30 hodin v sokolovně:
Východočeské loutkové divadlo DRÁK Hradec Králové
K. J. Erben: Kytice (režie Josef Krofta)

Sobota 7. července

V 9 hodin ve spořitelně:
Závěrečné hodnocení seminářů a programu XVII. ŠS

V rámci XVII. ŠS probíhá:

seminář pro učitele a vychovatele učňovských škol —
„Poezie — prostředek výchovy pracující mládeže“
pořádá Krajské kulturní středisko

seminář uměleckého přednesu a ústřední recitační
soutěž českých pedagogických fakult —
pořádá Ústav pro kulturně-výchovnou činnost —
útvár ZUC

výstava návrhů plakátů XVII. ŠS (ve spořitelně)
výstava prací dětí z literární a výtvarné soutěže —
pořádá Albatros

výstava Socialistické tradice divadla a uměleckého
přednesu (ve spořitelně) — pořádá Krajské
kulturní středisko

EXOD připravil odpolední vycházky a celodenní exkurzi

Plakát XVII. ŠS vzešel z celostátní dětské soutěže,
kterou uspořádal Klub mladých čtenářů nakladatel-
ství Albatros

Pořadatelé:

MěstNV a Osvětová beseda v Sobotce za spoluúčasti
nakladatelství Albatros, českých pedagogických fa-
kult, Památníku národního písemnictví, Ústavu pro
kulturně-výchovnou činnost — útvaru ZUC, Krajské-
ho kulturního střediska v Hradci Králové, školské
a kulturní komise ONV v Jičíně, Okresního kulturního
střediska v Jičíně, Českého odborového svazu pra-
covníků školství a vědy — EXOD Sobotka

Záštitu přijala:

rada Východočeského KNV v Hradci Králové, rada
ONV v Jičíně, ministerstvo školství a ČUV SSM nad
národní přehlídkou recitační soutěže pedagogických
fakult.

Informace a přihlášky přijímá:

Osvětová beseda Sobotka, telefon 34 a 129

Šrámkovská tematika v trutnovském týdeníku Jednota (1947–48)

Týdeník Jednota, vycházející v Trutnově za redakce J. V. Bílka v letech 1945–48 jako orgán Národní fronty krkonošského kraje (územně zahrnoval okresy Trutnov, Vrchlabí, Broumov, částečně Jilemnicko, Dvůr Králové a Náchod), sehrál důležitou roli při vytváření vztahu nového českého obyvatelstva ke kraji.¹⁾ Významnou měrou se na tomto procesu podílela kulturní práce, které bylo v Jednotě věnováno mnoho místa. Především díky J. V. Bílkovi zprostředkovávala Jednota přibližování domácích i cizích kulturních hodnot. Svou zpravodajskou činností z kulturní oblasti referovala o mnohotvárné činnosti ochotnických divadel, knihoven, osvětových rad, hudebních souborů a mnoha dalších kulturních zařízení a spolků i o činnosti jednotlivců.

Při tomto zprostředkování nebylo vedle J. Hory, J. Seiferta, F. Krále aj. opomenuto ani Fráni Šrámka.

Z původní Šrámkovy tvorby přinesla Jednota jeho jedinou báseň. Ve IV. ročníku v čísle 24 ze dne 24. 5. 1948 nalezneme báseň „Kytíčka panu prezidentovi (16. V. 1945)“.

Častěji jsou v Jednotě zastoupeny příspěvky či zprávy o různých šrámkovských akcích či o provedení jeho her.

4. číslo Jednoty z 25. ledna 1947 přineslo zprávu Pravidelné literární večery ve Vrchlabí. Ohlašuje v ní zahájení cyklu literárních večerů. Pořadatelé — okresní a místní rada osvětová — věnovali prvý večer 29. ledna 1947 jubilejícím I. Olbrachtovi a Fr. Šrámkovi. O jejich životě a díle hovořil profesor jilemnického gymnasia B. Dobrovský.

U příležitosti 70. narozenin Fráni Šrámka uspořádal v Trutnově Kruh přátel českého jazyka²⁾ dne 17. února literární večer. Jednota jej oznámila ve svém 7. čísle z 13. února 1947 a č. 10 z 1. 3. 1947 pak o něm referovala článkem prof. Jaroslava Procházky (pod šifrou jp) Večer básníka mládeže. J. Procházka v článku píše o krásném a zdařilém večeru, jehož úroveň by snesla i přísné měřítko kultivovaného prostředí, o něž právě Kruh usiluje. Recitovány byly charakteristické Šrámkovy básně a předneseny některé ukázky z jeho dramát, někdy i s vhodným hudebním doprovodem. Účinkovali studenti trutnovského gymnasia a ekonomické školy (Brandejská, Kožnarová, Šrolová, Vlachová, Nývlt, Kračková, Nývltová, Skučková a Volný). Pořad nacvičila, odborný výklad podala a poznámkami dále provázela profesorka Zdenka Havlíková, o níž autor článku napsal, že ve vřelých a zasvěcených poznámkách „dovedla posluchačům přiblížit Šrámka — umělce a člověka tak, jak to bylo možné jen jí, Šrámkovi osobně blízké rodačce a obdivovatelce“.

Podobným příspěvkem je článek šifry drb- Léto - budíž pochváleno!, který přineslo 25. číslo Jednoty ze dne 7. 6. 1947. Dozvídáme se z něho, že u příležitosti majáles sehráli trutnovští studenti Šrámkovu hru Léto. Autor zprávy hodnotí provedení jako solidní. Scéna byla dílem Vl. Hendrycha, hudební doprovod obstaral studentský orchestr, řízený Z. Janovským. Z herců je vyzdvížen M. Šedivý v roli Perouta, A. Drvalová v roli Růženky, J. Exner v roli faráře Hory a další.

Se Šrámkovým jménem se setkáváme na stránkách Jednoty ještě při jiné příležitosti. Jednota totiž věnovala soustavnou pozornost ochotnickému divadlu a přinášela pravidelně recenze divadelních představení. Kolem nich a kolem divadla vůbec se nejednou na stránkách tohoto týdeníku vášnivě diskutovalo. A tak v č. 43 z 8. 11. 1947 najdeme zasvěcený a upřímný článek Ludvíka Středy nazvaný Divadlo a kritika. Tímto článkem Středa reaguje na polemiku o svém hodnocení představení Jiráskova Pana Johanesa v Úpici. Autor píše o zásadách kritiky, o povinnostech herců, režisérů a dalších. Myslím, že právem připomíná celé tehdejší ochotnické veřejnosti, že máme i dobré moderní autory a právě zde vedle Čapka vyzpovídá i Fráni Šrámka.

Šrámkovská tematika jistě nebyla v kulturní rubrice týdeníku Jednota primární. Především však akce Kruhu přátel českého jazyka dokládají, že šlo o kultivované a náročnější přiblížení Šrámkova díla. Ostatně právě ono si tento náročnější přístup zaslouhuje i vyžaduje. 70. výročí Šrámkova narození v r. 1947 pak bylo k tomuto přiblížení vhodnou příležitostí, kterou Jednota nepropásala.

PhDr. Vladimír Wolf

Poznámky:

1) Týdeníku Jednota byla zatím věnována pouze dílčí pozornost, a to v diplomové práci Štefáně Rapušákové: *Odráz hospodářské a politické situace na Trutnovsku, Broumovsku a Vrchlabí v letech 1945–48 v týdeníku Jednota, FF UP Olomouc 1965.*

2) Kruh přátel českého jazyka vznikl na počátku školního roku 1946/47, aby pomohl zvednout úroveň českého jazyka, spisovného i hovorového, která značně utrpěla fašistickou okupací. Kruh si předsevzal pořádat schůzky, na nichž se bude předčítat krásná próza, poezie, počítal se školením pro typografy, divadelní ochotníky, recitátory. Jeho předsedou se stal prof. Jaroslav Procházka, jednatelkou učitelka Jar. Kuldová (Jednota 19. 10. 1946, č. 41, článek šifry -rt, Kruh přátel českého jazyka).

Potíže ve škole již nebudou

Generální opravu školy v Sobotce zahájil OSP Jičín - středisko 04 v Sobotce v lednu 1972. Byla provedena celková rekonstrukce elektroinstalace, zdravotní techniky, sociálního zařízení a byla vybudována nová kotelná a uhelna. Kotelná a uhelna byly vestavěny do suterénu za značně ztížených pracovních podmínek: bylo nutno podkopat základové zdivo v šířce 2,60 m do hloubky 1,20 m. Při této práci nebylo možno použít žádné mechanizace, navíc se tato náročná práce provedla při úplném provozu školy. Při této rekonstrukci kotelny bylo pod dosavadní základy budovy zabudováno tolik materiálu, že by stačil na postavení rodinného domku.

Počátkem června 1972, kdy práce postoupily do vyšších podlaží, bylo nutno uvolnit polovinu školy. Pracovníci OSP se snažili, aby se zde mohlo vyučovat co nejdéle, a to se také podařilo. Za pomoci členů rodičovského sdružení se stavební práce ve vyšších podlažích také dokončily včas a vše zde bylo připraveno pro nástup řemeslnických prací. Tito zaměstnanci však nastoupili opožděně a narušili tak včasné předání této poloviny budovy do užívání. Veškerá snaha pracovníků sobotického střediska OSP vyzněla naprázdno.

Než mohli nastoupit na druhou polovinu budovy, provedli zaměstnanci OSP opět za vydatné pomoci členů SRPŠ další práce — vybudování septiku a venkovní kanalizace. Tak byl získán časový předstih pro rok 1973. Navíc bylo provedeno ještě zateplení pavilónu družiny mládeže.

V současné době se dokončují práce na druhé polovině budovy a věříme, že řemeslné práce konečný termín neohroží.

Přes veškeré potíže, které se vyskytly v průběhu prací, má celá akce zdárný průběh. Pracovníci OSP střediska Sobotka se zavázali, že celou akci dokončí o dva měsíce dříve, to znamená místo do konce září již do 31. července 1973 (tento závazek je také součástí celopodnikového závazku). Navíc bude podle dodatečného požadavku MěstNV Sobotka provedena letos i rekonstrukce střešního pláště školy.

Abychom splnili termín svého závazku, budeme potřebovat pomoci členů SRPŠ ještě při úklidu druhé poloviny budovy. Věříme, že i tuto práci po dokončení stavebních úprav pomohou zajistit.

Na závěr musím poděkovat za dobrou práci kolektivu HSV s. Bareše i ostatním pracovníkům OSP a samozřejmě také členům SRPŠ v čele s jeho předsedou s. Odstrčilíkem za veškerou práci při opravě školy.

Abychom mohli úspěšně plnit další požadavky veřejnosti na opravu a obnovu budov v Sobotce a okolí, je potřeba, aby ZDŠ, národní výbory i rodiče spolupracovali při náboru dostatečného počtu učňů pro tak náročný obor jako je stavebnictví. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků by nám měl pomoci řešit MěstNV přednostním přidělením bytů.

Sv. L a c h m a n, vedoucí střediska OSP

Několik poznámek o Antonínu Fierlingerovi

(K výročí jeho úmrtí 13. IV. 1893)

V zářijovém čísle ZŠS 1972 se zmínil J. Kuchař o Antonínu Fierlingerovi a o jeho preparátorském umění. Chtěl bych jeho článek doplnit o méně známé literární údaje.

Základem Fierlingerovy biografie zůstává stále rozsáhlý nekrolog, který publikoval A. J. Bernard ve Vesmíru roč. 22, 1893, str. 205—207. Článek vyšel i ve zvláštním otisku a jeden takový otisk má i Městský archiv v Sobotce z pozůstalosti M. Vlacha. Bernardův článek se stal zdrojem informací pro řadu vzpomínek na Fierlingera (použil ho i autor tohoto článku ve vzpomínce otiskované v Pojizerských listech ze 7. 5. 1943). Kratší, ale též zajímavé nekrology vyšly ještě ve Vesmíru 22, 1893 str. 177 a ve Věstníku soboteckém 2, 1893, str. 38.

Bernardova nekrologu použil též známý český zoolog J. P. Pražák ve své publikaci: *Über die Vergangenheit und Gegenwart der Ornithologie in Böhmen nebst einer „Bibliographia ornithologica bohémica“*, která vyšla v Gelehrtenhaus 1897 nákladem autorovým. V této knižce najdeme i stručnou vzpomínku na téměř legendární postavu lesníka Sikeše z Kosti, jehož sbírka ptáků se stala základem znamenité sbírky ptactva Lesnické školy v Bělé p. Bezd., jak připomíná již Frič ve svých *Obratlovcích Čech 1872* (podle Friče - *Journ. f. Ornith.* 24, 1876: 76—79 bývala snad na Kosti ještě jiná sbírka ptactva, která byla odstěhována do Tábora). Pražák ztáčenal i podrobnější životopisy jičínských ornitologů V. Šíra a D. V. Vařečky. Fierlingerův životopis nepřináší v Pražákově podání nic, co by nebylo obsaženo v článku Bernardově (který je také v seznamu literatury citován) až na údaj o tom, že Fierlinger ještě v posledním roce života předal Pražákovi silný sešit s údaji o svém pozorování ptactva v Krkonoších a okolí Sobotky. Pramen, který by nás dnes jistě velmi zajímal.

Pražákovy údaje posloužily pak k dalšímu zpracování Fierlingerova životopisu v knize Ludvíka Gebhardta: *Die Ornithologen Mitteleuropas. Ein Nachschlagewerk.* Giessen, 1964. Jak už ukazuje nadpis, jde o jakýsi slovník významných středoevropských znalců ptactva a tu na str. 91—92 je i náš Fierlinger. Nacházíme tu i vysoké ocenění tzv. Kablíkovy sbírky ptáků (nazvané podle pozdějšího majitele), kterou Fierlinger sestavil a která je snad dosud deponována v Jičíně (řadu let se marně snažím o její zhlédnutí — tato světoznámá sbírka je prý zarovnána hudebninami). Je tu zdůrazněno její vzorné katalogisování (český překlad Fierlingerova katalogu vydal A. Houba: *Sborník mus. spolku v Jičíně 2, 1936*, str. 126—168 — práce zůstala zcela neznáma i Jirsíkovi a je zajímavé, že na ni nebyl upozorněn, když sháněl v Jičíně např. údaje o krkavci této sbírky pro svoji knihu *Naši pěvci, 1955*). Klidně se tu hodnotí i Fierlingerovy dary českým školám — týkaly se ale spíše geologie a mineralogie (Světozor 17. 11. 1876), ačkoliv např. škola v Dolním Bousově má ve sbírkách mnoho ptáků, které jí daroval. Snad tomu tak bylo i v Sobotce, ale staré katalogy se tu ztratily a tak i u tak zajímavých kusů, jako je například sýkora vousatá, neznáme původ. Konečně je tu i výtka. Fierlinger totiž zastřelil na Krkonoších 17 kulíků hnědých a vybral 30 vajec tohoto reliktního a dnes nesmírně vzácného ptáka. Tento jeho čin, zachycený poprvé v článku A. Friče *Journ. f. Ornith.* 24, 1876 str. 76—79 [už tady cítíme ve formulaci zprávy určitou výčitku, i když autor si Fierlingera velmi vážil], byl mnohokrát komentován ve starší i novější literatuře (J. Mařan: *Původ a složení zvířeny Československa, 1953 aj.*). Případ je zajímavý tím, že celý neuvěřitelný lov byl proveden během jediného dne, nikoliv jediného roku, jak se v literatuře udává. Tak si aspoň vlastnoručně zapsal Frič do svého výtisku „*Obratlovců Čech*“, který je uložen v knihovně Zoologických ústavů University Karlovy v Praze (za upozornění na tento výtisk, jakož i za ochotné zapůjčení těžce dostupných pramenů děkuji doc. dr. W. Černému). Vyplývá z toho, jak hojný musil tehdy kulík hnědý na Krkonoších být.

Fierlinger je v Sobotce znám jen z úzce lokálního hlediska jako jedna z vedoucích postav města ve svízelných dobách kolem poloviny minulého století. Mnohé z toho, co tento pokrokový člověk pořídil, slouží v Sobotce dodnes, aniž si osobu původce uvědomujeme. V Bousově jeho iniciativě připisují lipové stromořadí u hřbitova (Bousovák, roč. 3, 1967, č. 2). Jisté je, že jeho pokrokové názory nebyly jeho současníkům v podstatě cizí a nakonec ho ze

Sobotky vyštvali. Jako každý řádný Soboták (i když narozen v Turnově podle náhrobního nápisu 21. 6. 1812, ne tedy 1811, jak bývá uváděno podle Bernarda) nemohl bez Sobotky žít a vrátil se tedy aspoň do jejího těsného sousedství, do Dolního Bousova, kde zemřel a byl až do února 1971 pohřben (ZŠS roč. 8, 1971, str. 32).

Poněkud známější je Fierlinger jako přítel Josefa Mánesa, ale i tady víme o vztazích obou mužů velmi málo. V přírodovědné literatuře naproti tomu žije Fierlingerovo dílo dodnes a není snad větší práce o českých ptácích, kde by se neobjevilo. Jeho sbírka motýlů, kterou znal ještě lékárník Macoun, i herbáře se ztratily. Něco málo jeho údajů o houbách použil ve svých pracích Bernard. Proč věnovala paní Kablíková sbírku ptáků do Jičína, není dost dobře známo. Byla si jistě vědoma významu i důležitosti této sbírky. Valná část ostatních sbírek, knihovna apod. byla odkázána do Vratislavi, kde jen málo předmětů ale přečkalo druhou světovou válku. Odkaz do Jičína byl snad proveden po dohodě s Fierlingerem. Sběrka se tak dostala do těsného sousedství místa, kde vznikla, když v Sobotce samé tehdy byly sotva vhodné podmínky pro její trvalé umístění. Upouštím od hořkých slov na adresu soboteckého muzea, ale myslím si, že tady, ve společnosti Mánesova praporu, který vlastně Fierlinger do Sobotky opatřil, byla by tato světoznámá sbírka namísto a připomínala by výmluvně práci bývalého soboteckého lékárníka.

Konečně i sobotečtí historici jsou rodině Fierlingerově mnoho dlužní. Teprve F. Roubík (Boleslavan 3, 1928, str. 162—179, Český rok 1848) ukázal na jeho význam v revolučním roce. Poněkud více se jeho osobou zabýval M. Vlach ve sborníku *Sobotka, 1968*. Kdy a jak se Fierlingerovi dostali do Sobotky, není dost jisté. Z. Kráček poukázal ve ZŠS 3, 1966, č. 10 na drobný rozpor v datu založení sobotecké lékárny. K. Kinský v *Pojizerských listech 62, 1947, č. 1* konstatuje, že otec Fierlingerův zakoupil 12. 1. 1816 v Turnově pozemek a vystavěl dům s velkým příslušenstvím, který prodal až r. 1828. Zdá se být pochybné, že by v tomtéž roce postavil i velkou budovu lékárny v Sobotce. Také slohově by budova odpovídala spíše období po polovině 20. let.

Karel S a m š i ř á k

Náhrobek Antonína Fierlingera na jeho původním hrobě v Dolním Bousově

K jubileu Emy Destiniové

Dne 26. února uplynulo 95 let od narození české dramatické pěvkyně Emy Destiniové. Její jméno patřilo k světovým jménům českých hudebních umělců, jako byl Jan Kubelík a Karel Burian. Svou závratnou pěveckou kariéru zahájila Destiniová v Berlíně a potom vystupovala v nejslavnějších operních rolích nejen v Národním divadle v Praze, ale na velkých scénách takřka v celé Evropě i v Americe. Svě česství nikdy nezapírala, naopak všude propagovala českou hudební tvorbu: přičinila se o provedení Smetanova Dalibora v Berlíně (1909), Prodané nevěsty v New Yorku (1909). Svě vlastenectví prokázala zejména za první světové války jak v cizině, tak doma, kdy svými vystoupeními v divadlech a v koncertních sálích posilovala myšlenku odboje proti Rakousku. Byla i ve spojení s tzv. mafii, a proto byla internována na svém zámku Stráž nad Nežárkou, který si zakoupila roku 1913. Po válce byla mezi organizátory českého hudebního festivalu v Londýně a šířila dobré jméno české hudby po světě. Staří a starší pamětníci dosud vzpomínají na její skvělý, kovově znějící soprán, který dokonale ovládala až do pozdních let, a na její temperamentní a oduševnělé podání ve všech významných dílech světové operní tvorby. V českých operách byla oslňující v Smetanově Prodané nevěstě (Mařenka), Daliboru (Milada), v titulní roli Libuše, ve Fibichově Šárce aj. K rozšíření českého koncertního repertoáru přeložila sbírku Album klasiků, Album ruských písní a romancí a pořídila výbor písní a romancí P. I. Čajkovského. — Našla si dokonce i čas na literární činnost; napsala několik básní, novel, vzpomínek a obsáhlý román Ve stínu modré růže (1920—1929). Ema Destiniová zemřela v trpkém soukromí dne 28. ledna 1930, je pohřbena ve vyšehradském Slavíně.

Vzpomínáme na Emu Destiniovou také proto, že měla

ráda náš kraj. O jejím pobytu na Kosti by měla říci své slovo paní Helikarová, o jejím zájmu o zámek v Domousnicích by se tam jistě našly záznamy. Zatím máme doklad v dopisu dirigenta a skladatele Oskara Nedbala poslanci J. G. Maštálkovi ze 17. června 1912. Dopis, který nám dal k dispozici pan Čeněk Pekař v Sobotce, zní:

Slovutný pana poslanče!

Náš pobyt na Brioni jest rozkošný, vše se utvářelo zde pro nás tak příjemně, že nám to až příliš ubíhá. Přes to musíme pomýšlet na náš pobyt v Čechách a prosím Vás, byste nám prominul, že obrácíme se znovu na Vás.

Netroufal jsem si psát do Domousnic a sice proto, poněvadž bych nerad, aby — v případě, že to sl. Destiniová tam propachtovala — nebyl u naší umělkyně... můj krok jinak vykládán. Vy snad byste se nenápadně mohl zeptati anebo informovati, zda jest tam letní byt volný a zda mohu přímo vyjednávat!! Opakuji znova, prosím, nehněvejte se, že Vás vždy znovu obtěžujeme, ale v té věci jinak jsem nemohl jednat. Byl jsem také v korespondenci s p. Drem Seifertem, který mne upozornil na krásný zámek na Moravě, krásná bohatá příležitost k honu atd. Velkostatek, patřící hr. Kerbersteinovi, prodává však právě Pozemková banka v Praze, a věc by se protáhla!! Proto jsem si dovolil na vás vznésti uctivý dotaz stran Domousnic.

Dovolují si tlumočiti naše pozdravy a poručení Vám i paní choti.

Znamenám zcela oddaný

Oskar Nedbal

Dopis svědčí nejen o tom, že se o Domousnice ucházela Ema Destiniová i Oskar Nedbal, ale také o tom, s jakým taktem se Nedbal snažil nekřížít plány E. Destiniové. -n

Hody, hody doprovody

Pantáta kovář, 85letý stařeček, sedí na záspí a plete malým klukům - vnoučkům pomlázky. Kluci drží vlhké proutky, aby se dědovi dobře pletly a zaplétaly, a on jim přitom vypráví, jaké byly velikonoční svátky za jeho mládí.

„Po veselém masopustu následovaly neděle, které jsme do velikonoc počítali. Byly to neděle krásná, prázdná, kejchavná, družebná, smrtelná, květná a velká neboli slavná.

Na květnou neděli jsme chodili světit do kostela kočičky a hospodáři pak posvěcené proutky na pomlázku zapíchovali do osení, aby prý byla bohatá úroda. A mezi tím už jsme my kluci chodili do luk na vrbové proutky. Musely být pěkně, slabší, aby z nich šla udělat dobře pružná pomlázka. Některý rok — bylo-li vlhko — přišli jsme celí mokří, protože na lukách bývalo hodně vody, zvláště u stružky, kterou jsme přeskakovali. Někdy jsme do ní i spadli — a jak nás potom doma maminka vyplátila! To jsme si pak šli lehnout na pec a do rána jsme byli v pořádku. Vždyt na peci bylo teplo, pod duchnou jsme se vyhřáli, vypili jsme babiččin lipový čaj a bylo dobře.

Také jsme si sami vyráběli klapačky a řehtačky. Pěkně prkýnko, na něm osička a kroužek a už to klapalo. Museli jsme si je dělat, protože kupovat jsme je nemohli, bylo málo peněz.

Na pašijový týden jsme se moc těšili. Začínal Škaredou středou, po které přišel Zelený čtvrtek. To byl pro nás kluky velký den. Matka časně ráno upekla v peci jidáše v podobě podkovy a my si je mazali medem. Pak pekla mazance, voněly báječně, ale první se začal jíst až na Bílou sobotu, než jsme šly na Vzkříšení. Po pečení nezapomněla maminka nikdy upozornit, že v poledne a večer se nezvoní, protože zvony ulétly do Říma. Na to jsme se my kluci velmi těšili a rádi jsme udržovali starou tradici našich otců a dědů. Bývalo nás v Hejkovicích až 18, seřadili jsme se do dvojstupů, vedl nás zvolený „kaprál“ — a už jsme šli z jednoho konce vsi na druhý a klapali jsme řehtačkami. Také jsem byl po dva roky kaprálem a to byla pro kluka veliká čest.

Na Bílou sobotu dopoledne jsme zase vypochoďovali s klapačkami, před každým stavením jsme zapívali, zaklapali a vinšovali požehnané svátky velkonoční. Hospodář nebo hospodyně vyšli a obdarovali nás krejčárkem,

jablky, křížalami, sušenými švestkami, vdolkem nebo jináč. Poctivě jsme obešli celou ves, končili jsme kolem poledního, za stodolou jsme se o všechno pěkně rozdělili a tím skončila pašijová hra na kaprála.

Na Velký pátek jsme šli do kostela a v sobotu večer znovu na slavné Vzkříšení. Bylo to od nás z Hejkovic do Osenic dobrou hodinku cesty. Ze vsi jsme chodili společně, hlavně ti mladší, starší šli do kostela až na Hod boží. Již cestou jsme zlobili děvčata, jak je na pomlázku vyšleháme.

V neděli pak a na pomlázku se konaly příbuzenské návštěvy, při nichž si obvykle hospodáři zašli na pivo i nějakou tu „vostrou“. Hospodyně a maminky vařily vejce a spolu s dětmi je barvily. Kraslice byly z cibulového odvaru oranžové, z kávového lógru hnědé, z odvaru ze žita zelené, pak se potřely kůží ze špeku a krásně se leskly.

A v pondělí následovala klukovská obchůzka po staveních s nezbytným zpíváním, vyškáním hospodyň a děvčat a s uzlíkem plným kraslic. Často jsme zavítali i ke známým z okolních vsí „pomlázkovat“.

Děda končí své vyprávění o velikonočních jeho mládí, o klukovských radovánkách, při nichž se zapomínalo na chudobu a na nedostatek peněz ve stavení. O tom, jak bývalo někdy krušno, vnuci vědí již jen z vyprávování. Ale na pomlázku půjdou, vždyt zvyky našich předků jsou tak hezké a měly bychom je zachovávat pro radost dalších generací.

Podle vyprávění

85letého kováře Václava Kolumpka ze Sobotky napsala Ludmila Kolumpková

• Děkujeme všem stálým odběratelům, kteří včas zaslali předplatné na letošní ročník Zpravodaje Šrámkovy Sobotky. Prosíme však toho předplatitele, který nám dne 12. III. poukázal u poštovní přepážky v Sobotce částku 50 Kčs a místo své adresy uvedl do rubriky odesílatele slova Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, aby se přihlásil redakci. Poslali bychom mu totiž upomínku, kterou budete muset poslat i těm odběratelům, kteří zapomněli.

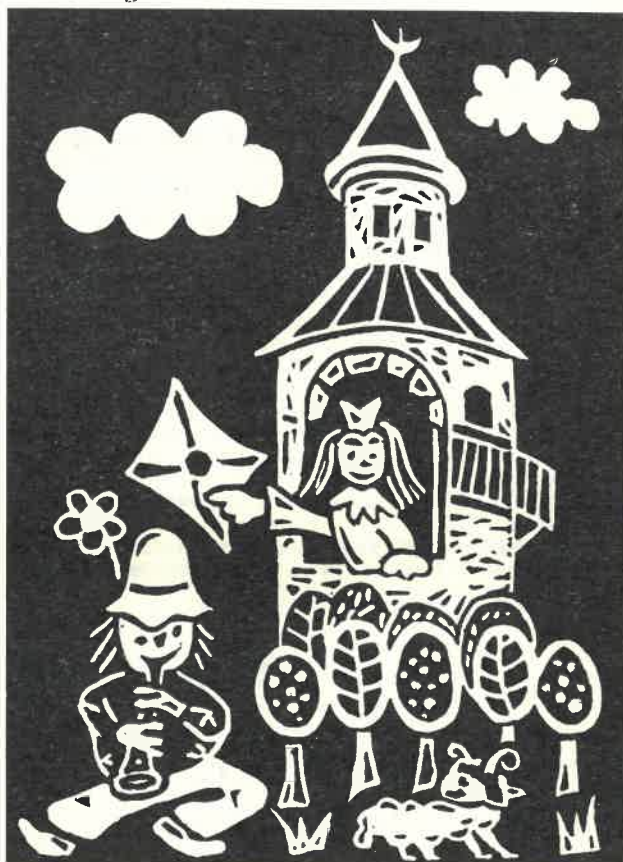
Byl jest jeden krásný zámek

*Byl jest jeden krásný zámek
nedaleko Jičina
zůstával v něm ovčáříček
a měl krásného syna.
A v tom zámku byla panna
ovčáříčka milovala
milovala v tichosti
přišla k němu v rychlosti.*

*Vstaň ovčáčku, vstávej vzhůru
dřív než bude svítati
poženeme do háječku
budem se milovati.
Do háječku zeleného
tam jest ptactva překrásného
já ho ráda poslouchám
zvlášť když tě při sobě mám.*

*Já ovčáček švarný chlapík
já jsem sprostého stavu
mám jít s pannou do háječku
nevím co tam dostanu.
Nechám panny pro hejtmany
ať si je libají sami
ovčáčkovi patří hůl
krajíc chleba voda sůl.*

Tuto zajímavou verši písně Znáám já jeden krásný zámek si zapsal Václav Vaněk, řídící učitel z Bezna (1833—1900). Rukopis jeho sbírky „Národní písně z Boleslavska“ z r. 1893 je uložen v jeho pozůstalosti v Literárním archívu Památníku národního písemnictví. Píseň mu zpívala M. Junová z Bezna. K. B.

Linoryt Mirka Procházky (13 let) z Nové Paky

ZVONY NAŠEHO KRAJE

Motto :
*Zvoníku našich strání,
zvoníku blouznivý,
do zvonů tvých se svěřil
stesk kraje mámtivý.*

Několika drobnými obrázky chceme evokovati hlasy našich zvonů, zvonů našeho domova. Za smutnou krásu kraje mluví většinou jejich hlasy přítlumeně a se zbožnou vroucností.

Znějí jako krok marnotratného syna, který se ve Svatvečer vrací po zápraží rodné chalupy, aby plaše nahlédl oknem do drahých tváří v rozžehnutého rodinného stolu. Zvon domova jej zavolal k rodnému prahu, aby tu složil těžké břímě lehkovážné viny a bolavého stesku, palčivějšího hořkých slz rozloučení.

Ta chvíle návratu je cestou k vykoupení, cestou jedinou. Hlas zvonů domova ti jí, zbloudilý bratře, bezpečně vyznačí.

SOBOTECKÉ ZVONY

Sobotecký chrám, zbudovaný Oldřichem Felixem z Lobkovic ke cti a chvále sv. Maří Magdaleny r. 1596, měl původně tři zvony. Nejmenší z nich, který ulil magister Bartholomeus r. 1509, byl přenesen v vížky starého kostelíku, jenž stával na místě nynějšího chrámu. Největší z nich byl tak zvaný zvon lobkovický z roku 1604, jak hlásá jeho nápis:

Léta od narození syna Božího 1604 slit jest tento zvon ku cti a k chvále Pána Boha všemohoucího do města Sobotky na grunty panství kosteckého k záduší Svaté Maří Magdaleny od Baltazara Hoffmana na Novém Městě Pražském v Slovanech.

A roku 1725 přibyl k nim třetí ke cti sv. Jana Nepomuckého. Stalo se za panování Jeho Výsosti hraběcí Františka Josefa Černína z Chudenic.

Nejstarší z nich byl pamětníkem slavnostního svěcení chrámu v den sv. Bartoloměje L. P. 1596, pamatoval velký požár zámku Humprechta r. 1678 i těžkou morovou ránu, jež zasáhla r. 1680 město Sobotku i vsi panství kostec-

kého: Nepřívěc a Stéblovce. Jeho mladší druhové pamatovaly již také velký oheň, jenž stihl Sobotku o polednách 10. dne měsíce srpna L. P. 1825, jemuž padlo v hodině za oběť 37 domů a 11 stodol ve středu města.

A mnohých událostí radostných i trpkých, hluboce vážných i radostně povznášejících byly pak svědky. V bratrském souzvuku si o nich vyprávěla jejich kovová srdce.

Jejich hlazol se modlival za navečerních soumraků, za časných jiter probouzel růžové červánky, za bolestných chvíl oplakával mrtvé a každodenně zval do chrámu Páně k modlitbám.

Až přišla i jejich chvíle rozloučení. Dne 26. září r. 1916 zazněla jejich srdce společně naposledy. Největší, lobkovický zvon zbyl v šeru věže sám.

Teprve dlouho po světové válce dočkal se nových druhů. Mnohý groš rodácký a vděčný dar zbožných osadníků obětován, aby mohl radostně přivítati r. 1937 zvon poutnějšího srdce Ježíšova a 2 roky poté — r. 1939 — sv. Václava, aby zase v bratrsky tklivém souzvuku zazněly společnou modlitbou: Nedej zahynouti!

NEPŘÍVĚCKÉ ZVONY

Kamenná osmistranná zvonice nepřívěcká s mansardovou střechou byla zbudována r. 1583. Má 2 zvony, z nichž větší, lobkovický, byl ulit v Praze na Slovanech za pana Oldřicha z Lobkovic a manželky jeho Anny z Hradce.

Slavně vítávaly nepřívěcké zvony v dřívějších dobách velká procesí, která sem přicházivala již na dva dny před poutí, jež bývá první květnovou nedělí po svátku Nalezení sv. kříže. Děkavně je vyprovázely, když poutníci, vyprosivše si u Panny Marie nepřívěcké pomoc a přímilvu u Boha, vracivali se zase do svých domovů.

Přátelsky a srdečně zníval jejich hlas, když ještě v minulém století vítaly procesí žen soboteckých živnostníků, které sem přicházivaly na jméno Panny Marie 12. září. Nosívaly sošku sv. Anny na šestiramenných nosítkách, okrášlených samými pentličkami. Nepřívěcké sousedky chodívaly soboteckým měšťkám naproti, ne-souce také sošku sv. Anny.

Po modlitbách v starobylém kostelíku ze XIII. století

zase Nepřívěctí vyprovázeli sobotecké poutnice za nábožného zpěvu a hláholu zvonů.

A roku 1848 odzvonily nepřívěcké zvony radostně a natrvalo těžkému břemenu selského lidu na kosteckém dominiu — robotě.

Jenom tři řady košatých lip, zasazených toho roku na nepřívěcké návsi, dnešnímu pokolení připomínají, že kdysi — skoro před stoletím — bývala...

HISTORIE STĚBLOVICKÉHO ZVONKU

Soumrak se sklání zvolna nad Troskami, nábožné ticho leží nad krajem. A do něho náhle zazní zvon. Hlas jeho kovového srdce se modlí zpočátku sám. Záhy se však k němu přidávají zvony dalších vesnic, a dřív než večerní šero pokryje všechny chalupy, zní celým krajem velebně — Anděl Páně...

Zvon — to je symbol a svědomí vesnic. K němu se pnou duše zbožných osadníků, on s nimi zpívá o jejich radostech a štěstí, on s nimi překračuje práh nového domova, on se s nimi žehná na cestu poslední.

A teď by měl přijít člověk zlý a hrubou rukou se chtěl dotknout jejich zvonku. Byl by to smrtelný hřích, kdyby mu dovolili.

Stěblovický zvonek, který přinesl z památného Křížánku tesař Boček jako dar svým sousedům, čekal ten zlý osud. Nenaplnil se však.

Jak jsme se dříve bavívali

Jindřich Slavík

Dnešní mladí lidé si nedovedou představit život bez rozhlasu, televize, tranzistoru, magnetofonu, motocyklu, auta, prostě bez všech vymožeností 20. století. A přece to není tak dávno, kdy tyto věci neexistovaly — a přece se mládež dobře bavila. Nebylo to ovšem tak snadné jako dnes, kdy stačí zatočit knoflíkem či pohnout páčkou a ozve se hned hudba podle našeho přání nebo jsme zakrátko o desítky kilometrů dále.

Jako jeden z dříve narozených vzpomínám — a rád vzpomínám — na dobu před padesáti lety. To bylo po první světové válce, kdy u nás ještě ani nebyla zavedena elektřina a z dopravních prostředků i kolo bylo přepychem. I tehdy však byl společenský život na vesnici dost bohatý. Alespoň o některých zábavách a událostech bych rád v tomto článku napsal.

Každý rok začínal obdobím masopustu. Téměř ve všech vesnicích byl hasičský sbor, který měl v masopustě svůj ples. A takový ples na vesnici — co tu bylo příprav a chystání již dlouho přede dnem jeho konání. Dívky a ženy si pořizovaly nové šaty a předháněly se, která bude mít lepší. Funkcionáři spolku se starali o výzdobu sálu, který se dekoroval chvojnám a barevnými ozdobnými řetězy. Manželky funkcionářů zas napekly dorty a různé cukroví, které se při plesu prodávalo. Ve větších obcích kromě hasičského plesu bývaly ještě další — sokolský, agrární, někde dřevařský, myslivecký, selské jízdy a další. V takovýchto „lepších“ plesech bývala pravidelně na programu česká beseda, někde i moravská. Škoda, že se na tyto tance zapomíná.

Ke konci masopustu se konaly různé karnevaly, maškarní plesy a šibřinky, mnohdy spojené s průvody masek, které se konaly hlavně v masopustní neděli a úterý. Při těchto průvodech se chodilo do jednotlivých domácností a nebyla nouze o různé taškařice.

Po období plesů přišli ke slovu vesničtí divadelní ochotníci, sdružení v kroužcích, které nesly jména vlasteneckých osobností: Tyl, Havlíček, Klicpera apod. Záleželo jen na počtu členů kroužku a jejich hereckých schopnostech, jaké představení obecnostu připravili. Většinou se hrály jen lehké veselohry nebo obrazy ze života, zřídka drama, výjimečně se členové kroužku odvážili na operetu. V letním období pak byla velmi oblíbená a často pořádaná ochotnická představení v přírodě, kdy pořadatelé využívali přírodní scenerie k sehrání i náročných her. S dobře nacvičeným kusem se zajíždělo do sousedních obcí, kde se hra opakovala.

Svátek sv. Josefa byl příležitostí místním hudebníkům, aby šli zahrát Josefům — a těch bývalo na vesnici hodně — v předvečer jejich svátku „štandrla“. Někdy ta kapela byla na menší vsi složena jen z tahací harmoniky a trubky, huben nahradily pokličky — ale hrálo se. Po zahrání pogratalovali, dostali občerstvení a šli dále.

Vlahé jarní podvečery vylákaly mládež obojího pohlaví na návěs, kde někde pod lipami nebo na kládách se

Půlnoční tma zahalovala kraj, když došel svého úkrytu. Když přišli ráno slídilové, zvonek tentam, jako by se země pod ním propadla. Tiše odpočíval pod špýcharem kteréhosi souseda. A když později prohlídka stihala prohlídku, putoval do rybníčku. Na čas byl zase v bezpečí.

Dlouho však jeho klid netrval. Znáte přece vesnické kluky; jarní sluníčko je nažene do vody jako med vosy na perníkárský kram. Nějakou dobu chránil zvon před kluky dlouhatánský prut, který na ně uřizl panimámě pantáta Hůlků. Ale uhlídejte kluky! Na jedné straně je zaženete, a druhou vám tam zase vlezou! U základů naší stodoly bude zvonku přece bezpečněji.

Ve dvacátém roce se vrátil zase potajmu na své místo. To bylo radosti, když jej ráno děti, jdoucí do školy, objevily! Omyli jej, očistili, na zvoníčku slavně zavěsili.

Toho dne si mohl každý zazvonit. A zvonilo se tehdy celý den až do klekání...

Doslov. Touto ukázkou z literární pozůstalosti ředitele sobotecké školy Václava Frýby chceme čtenářům připomenout, že 12. dubna uplynulo již 5 let od jeho smrti. Ukázka je z připravované knížky „Zvony našeho kraje“ z r. 1940, jejíž výtisk nebylo tehdy povoleno. Některé zvony, o kterých je v textu zmínka, byly rekvirovány za druhé světové války.

Václav Frýba

dobře besedovalo. A kde byla mládež, tam nebyla nikdy nouze o zábavu a smích. Často se odtud ozval i zpěv, zpočátku nesmělý, ale brzy se rozléhaly písničky po celé vsi. Zpívaly se písně národní a lidové, velké obliby si v těch poválečných letech získávaly písničky Karla Hašlera. Znalost nových písniček se rychle šířila, slova si zájemci půjčovali a opísávali.

Pak přišly první jarní poutě. V našem okolí to byla poslední dubnovou neděli pouť ve Vlčím Poli a za týden nato v Nepřívěci. Taková pouť byla událostí, která zapůsobila na život na vesnici kolik dní předem. Blily se domky, opravovaly ploty, čistila se okna, hospodně měly hodné starosti, aby připravily dosti jídla pro hosty. První hosté přijeli již několik dní před poutí. Byly to kočující společnosti nejrůznějších profesí, které přivázely kolo-toče, houpačky, stělnice, cirkusy a zvěřince. Rozložily se po návsi a hned zahájily svou činnost. V neděli se pak již od rána trousili hosté ze všech stran. Přijeli cukráři a hračkaři, postavili své stánky a vyložili zboží. V hostincích hrála hudba a zvala tančechtivou mládež do kola, venku se prodavači a vyvolávači předháněli v co nejhlasitějším vychvalování svého zboží a atrakcí. Na stáncích nikdy nechyběla pouťová srdce a turecký med. Ruch se protáhl dlouho do noci a v hostinci až do rána.

Kromě poutí, které se slavily s větší nebo menší okázalostí v každé vesnici, přicházely pak v letním období na řadu další slavnosti. Byly to kromě již zmíněných divadel v přírodě různé májové veselice, kácení májí, hasičské sjezdy, sokolské slety a veřejná cvičení, sjezdy banderí, při nichž se vesničtí mládenci pochlubili svými koni a předvedli ukázky nejrůznějších závodů na koních atd.

Právě ukončená světová válka zanechala smutné následky, s bolestí se vzpomínalo na padlé vojáky a byly jim stavěny památníky, za zrekvírované zvony na kostelích a vesnických zvonících byly pořizovány zvony nové — a tak byly v těch letech časté slavnosti odhalení památníků padlých a svěcení nových zvonů.

Po žních bývaly slavnosti dožínkové s alegorickými průvody v krojích a dožínkovou scénou. Děvčata se při tom ustrojila do národních krojů, které si většinou sama šila a vyšívala.

Do vesnic zajížděly také různé kočující společnosti, ať to byli kouzelníci, loutkoherci, pojezdňé biografy či herci. U nás v Markvarticích první hostovala r. 1924 divadelní společnost Frant. Langra, která přijela i o rok později. V dalších letech to byli herci Muškovi a Petříkovi. Vždy tu hráli tři až čtyři týdny a jejich program byl rozmanitý. Při některých výpravnějších hrách s nimi účinkovali i místní ochotníci. Návštěva bývala dobrá, zvláště v sobotu a v neděli, kdy se hrávaly nejlepší kusy.

Posvícení bývala také slavnější než dnes. V neděli se konala posvícenská zábava a v pondělí ještě zlatá hodinka. Přípravy bývaly obdobné jako před poutí.

Na závěr roku nastávalo draní peří. Několik draček

se sešlo vždy v jedné domácnosti a při draní se mluvilo o všem možném, vzpomínalo se na minulé doby, starší pamětnice vyprávěly o svém mládí, jindy děti četly z kalendáře nebo z nějaké knihy. Často došlo i na písničku, zpívaly se staré, národní i lidové písně, a když se vystřídaly všechny známé, přinesly se z půdy staré jarmareční písničky, většinou ještě tištěné švabachem, a zpívalo se podle nich. Bývala to směsice písní nejrůznějšího druhu — písně náboženské, písně popisující nejrůznější přírodní katastrofy, povodně, požáry, důlní neštěstí, krádeže, loupeže, válečné příhody, písničky pro mládence a panny o nešťastných láskách, o vraždách a sebevraždách, písně vojenské, o slepém mláďenci, o hraběti Fridolínovi a další a další.

Tyto písničky se prodávaly na poutích a jarmarcích a prodávající je také předzpěvoval, protože u těchto písní nebyly tištěny noty a každý kupující si musel notu na místě zapamatovat. Někdy bývala v záhlaví písničky poznámka: Zpívá se na známou notu nebo Zpívá se jako...

Mezi těmito písničkami se našlo i několik z našeho okolí, z nichž nejznámější asi byla písnička Jana Kubů na nápěv písně Boleslav, Boleslav, překrásné město, která vypočítávala všechna jména vsí i samot na Sobotecku. Byla velmi dlouhá, škoda, že již také upadla v zapomnění.

Jednou z posledních jarmarečních písní pak byla píseň asi z r. 1923, která popisovala vraždu a sebevraždu milenců z osady Netolice nedaleko bývalého Podleštinského mlýna.

Dračkami tedy končil každoročně se opakující cyklus venkovských zábav a veselí. Musíme si však připomenout ještě některé další možnosti, které do kalendáře nezapadaly.

Velkou společenskou událostí na vesnici bývaly svatby a pohřby. O svatbách jezdili svatebčané do kostela v kočárech, v zimě na korbách saní. Průvodům se

zatahovalo, střídalo se a večer bývala taneční zábava.

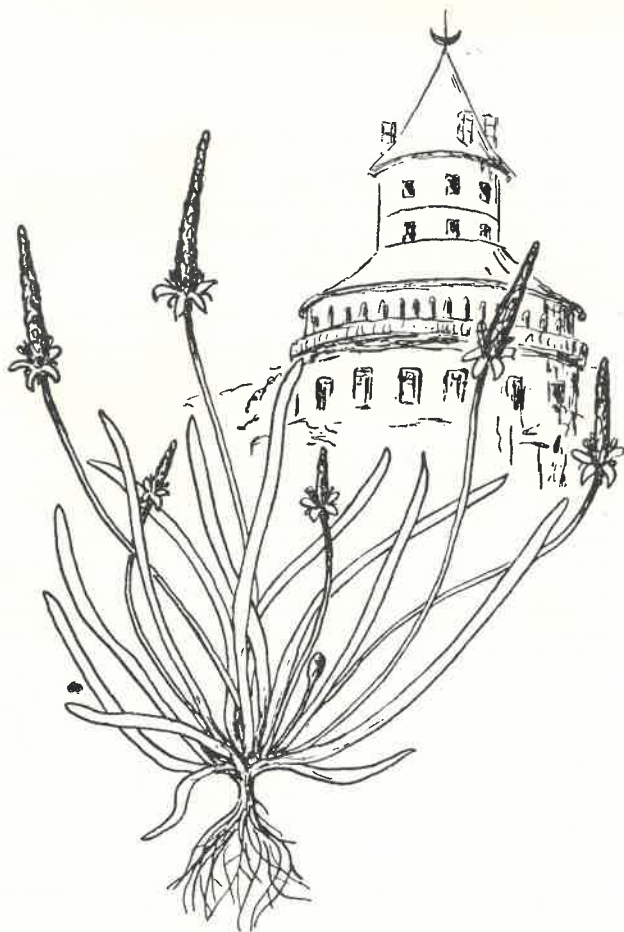
Při pohřbech mladých svobodných lidí, kterých tenkrát umíralo daleko víc než dnes, zvláště na tuberkulózu, doprovázeli svého druhu nebo družku na poslední cestě družičky a mládenci ze širokého okolí. Bývalo jich i několik desítek párů. Při pohřbu svobodného bývalo vždycky více účastníků než na jiných pohřbech. Po ukončení obřadů na hřbitově a po rozloučení s nebožtíkem čekala již hudba před hřbitovem, aby odvedla mládence a družičky do hostince, kde dostali pohostění, a pak se konala taneční zábava. I při některých dalších pohřbech, zvláště když zemřel funkcionář některého spolku, chodili účastníci pohřbu s hudbou do hostince, tam dostali občerstvení a pak „zapíjeli dušičku“.

Ještě musím vzpomenout církevních průvodů a slavností. Na Bílou sobotu v předvečer velikonoc to bývalo Vzkříšení, pak Boží tělo s početným průvodem malých družiček. Na tyto i jiné slavnosti se celá obec vždy připravovala důkladným úklidem domů i veřejných prostranství.

V článku jsem nechtěl popisovat podrobně průběh jednotlivých slavností, jen je připomenout. Jistě jsem je nepodchytil všechny — namátkou si vzpomínám ještě třeba na pálení hranic v předvečer svátku Mistra Jana Husa. Nepsal jsem také o lidových zvycích, i když některé z nich se blížily uvedeným slavnostem (třeba pálení čarodějnic). Ale i z tohoto přehledu je vidět, že možnosti společenského a kulturního života na vesnicích bylo hodně. I tehdy jsme měli radost ze života a zaháněli jsme různé starosti a trápení. Potěšení jsme hledali hlavně v písní. Zpívalo se tehdy daleko víc než dnes, nejen při zábavě, ale i při práci — na poli, ve stodole či v chlévě.

Dnes již většina uvedených slavností a zábav patří minulosti. I zpěv se ozývá jen z tranzistorů. Je to škoda, že jsme zpodobnili a spokojujeme se jen pasivním přijímáním kultury. Málokde je tomu naopak.

MYŠÍ OCÁSEK NA SOBOTECKU

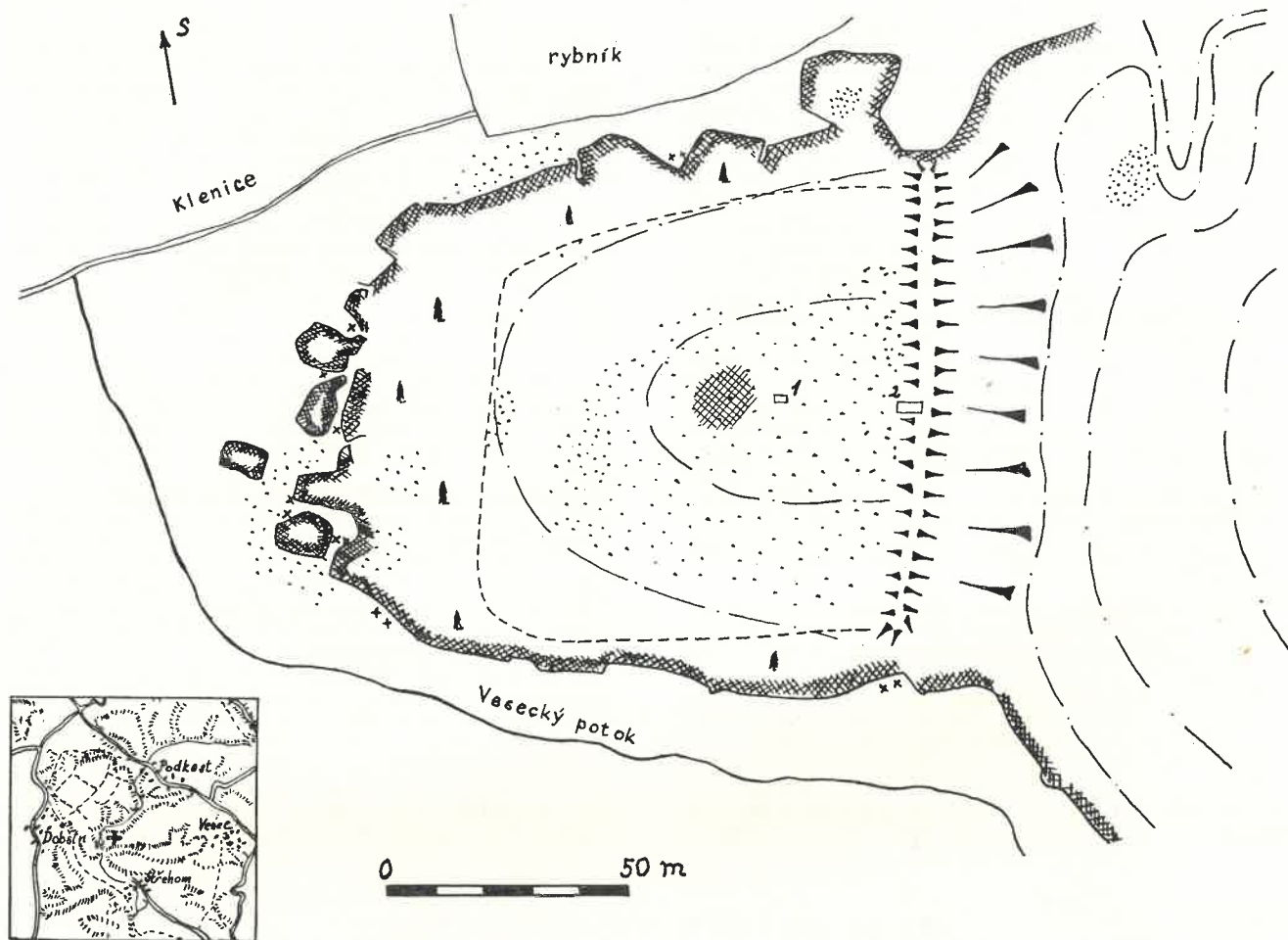
Kresba autora

Nelekejte se, podobnost je zcela náhodná! V našem případě jde o zajímavou rostlinku z čeledi pryskyřníkovitých — myší ocásek nejmenší (*Myosurus minimus* L.), která byla zjištěna na některých polích Sobotecka. Je to jednoletá až dvouletá, 4–8 cm vysoká bylina, vytvářející přizemní růžici čárkovitých listů. Stvoly, vyrůstající z růžice, převyšují listy a nesou vždy po jednom nazelenalém květu. Prohlédnete-li si květ podrobněji, zjistíte pět zelených lístků kališních a stejný počet zelenožlutých drobných lístků korunních, vylučujících nektar, pět až patnáct tyčinek a na kuželovitém lůžku drobné pestíky. Toto lůžko je právě pro rostlinu charakteristické, neboť při odkvétání a dozrávání nažek se nápadně prodlužuje a připomíná skutečně myší ocásek.

Kvetoucí rostlinky najdete v dubnu a v květnu na vlhkých písčítých až hlinitých polích, zvláště v obilninách a na úhorech mezi ostatními plevelnými druhy. Protože tento druh nesnáší konkurenci vysokých bylin a citlivě reaguje na změny prostředí, hlavně pokud se týkají vlhkosti a obsahu živin v půdě, bývá na stanovištích nestálý.

Od Sobotky bez přesného označení místa udával myší ocásek již prof. L. Čelakovský ve svém Prodrumu květeny české (1877, str. 404). Od té doby nebyl ze Sobotecka v literatuře uváděn. V posledních letech jsem jej zjistil na některých polích v širším okolí. Tak v r. 1972 rostl východně od obce Příchvoj u křižovatky na Netolici, na plošině mezi Suhrovicemi a Solečkem a nad silnicí západně od Spařenců, v r. 1965 na náhorní plošině mezi Vlčím Polem a Veselíc. Samozřejmě myší ocásek lze očekávat i jinde na polích v širokém okruhu kolem Sobotky. Pokud zjistíte tento druh ve svém okolí, rád uvítám vaši zprávu s přesným udáním místa a s příloženou vylisovanou jednou rostlinkou jako doklad. (Adresa: Botanický ústav ČSAV, 252 43 Průhonice u Prahy.) Myší ocásek byl nalezen kromě Sobotecka i na Jičínsku, Mladoboleslavsku, Mnichovohradištsku, Turnovsku a Českokubsku, ale vždy jen na několika málo nalezištích.

Bohumil Slavík

Obr. 1:

Poráň — situační plán fortifikace: (1 - sonda I/65, 2 - sonda II/65, ——— hranice lesa, - - - - - přibližné vrstevnice konfigurace terénu, plocha výskytu keramiky charakteru nejstarší slovanské keramiky [pražského typu], tečkovaně - plocha největšího výskytu keramiky, X X X X - zářezy ve skalách)

PORÁŇ

(Katastrální obec Vesec, okres Jičín — slovanské a časně středověké opevnění u Sobotky)

Asi 4 km severozápadně od města Sobotky se rozkládá nejvýraznější opevnění Sobotcečka, lokalita, která bývá v literatuře nazývána Poráň nebo Šance. Hradiště je přístupné buď od rybníka a bývalého mlýna Pila v plakánecském údolí (výšina jihovýchodně přímo nad jmenovaným rybníkem) nebo lze k němu dojít, odbočí-li se doprava z polní a potom údolní cesty z Vesce (cca 1,5 km) těsně před jejím vyústěním do údolí Plakánku.

Okolím fortifikace (hradiště) jsou na jedné straně rozsáhlé žehrovské lesy, tvořící souvislé lesní pásmo na severozápad od Poráně až k Žehrovu, tedy v délce asi 8 km. Na východní straně je pak Poráň umístěna na okraji přirozené sobotecké kotliny, dnes z větší části bezlesé, dříve však poměrně mokřinaté. V bezprostřední blízkosti Poráně jsou hluboká, místy bažinatá údolí kaňonovitěho typu, jimiž protéká říčka Klenice a Vesecký potok. Nad jejich soutokem, na ostrožně trapezoidního půdorysu, se rozkládá plošina zvláště vhodná — ve srovnání s konfigurací okolního terénu — k založení opevnění. Boky ostrožny tvoří většinou kolmé pískovcové stěny skalních bloků, místy spadajících až téměř k břehům zmíněných vodních toků. Plocha vnitřního areálu opevnění je poměrně rovná, jen při skalních okrajích spadá pozvolna k údolím.

Ostrožna byla přepažena mírně obloukovitě vysunutým valem, jehož dnes sledovatelná délka dosahuje 104 m. Šířka valu je těžko měřitelná, protože val byl těžce porušován déle trvajícím pravidelnou orbou. Sledovatelná je dnešní výška od paty příkopu (maximálně 6,5 m) a šířka je pak pouze rekonstruovatelná na přibližně 15 m. Příkop byl vyhlouben ve sprašovém podloží tělesa ostrožny a je podobně jako val v celém průběhu morfologicky totožný.

Pozorování po orbě a poznatky z výzkumu Z. Drenka (1965) ¹⁾ ukazují, že původní konstrukce valu — blíže ovšem nedefinovatelná — se skládala z lomového pískovcového a ojediněle i čedičového kamene, dřeva a

šterkopisčitohlinité výplně. Val byl velmi pravděpodobně zničen požárem, soudě podle pozorování, že mnohé kameny, kosti a mazanice z tělesa valu jsou výrazně přepáleny. Další informace o původní konstrukci valu nebylo možno získat, protože Drenkův výzkum na valu nebyl ukončen.

Na severovýchodní straně hradiště val nasedal přímo na prudký svah a strmé skalní bloky ostrožny, kdežto na straně jihozápadní je mezi valem a stěnou ostrožny pozorovatelný asi sedmimetrový prostor v místech před valem i za ním v celkové délce asi 20 m. V terénu se jeví v podobě úzké „terasy“. Tuto tvářnost terénu je možno vyložit, samozřejmě s určitou mírou rezervovanosti, jako vchod, resp. původní bránu do hradiště. Celková situace vchodu neodporuje středověké zvyklosti, aby potencionální útočník měl proti obráncům hradiště vystavenou štítem nekrytou pravou část těla. Vchod v této části hradiště ovšem nevyklučuje jiné příchody úžlabinami mezi skalami, jak se o tom zmíníme dále.

Vnitřní prostor hradiště je poměrně plochý a byl zřejmě na všech místech vhodný pro osídlení. Na základě povrchových sběrů keramiky lze soudit, že nejintenzivněji byla osídlena plocha bezprostředně za valem. Do těchto míst jsou také lokalizovány všechny známé nálezy keramiky pražského typu (srv. obr. 1). Ovšem toto pozorování je ovlivněno skutečností, že pouze dvě třetiny plochy hradiště jsou kultivovány a právě z nich, nikoli však ve stejné míře, pocházejí početné sběry keramiky. Jen zcela výjimečně byly nalezeny střepy i mimo opevněný areál hradiště (obr. 1; nedaleko valu a pod skalními boky stěn).

V řadě těžko přístupných míst v úzkých úžlabinách mezi skalami byly zjištěny záseky po trámech (dražé), většinou válcovitých, někdy však i kvádrovitých tvarů. Zřejmě bylo jejich úkolem (resp. úkolem do nich zasazených trámů) znesnadnit i tak obtížný přístup úžlabinami

od údolí směrem na hradiště. V několika případech byly záseky zjištěny i přímo na okraji vnitřního areálu hradiště. Zde asi souvisely s určitým lehkým opevněním, které však jinak v terénu není identifikovatelné. Přirozené skalní úkryty, např. převislé skály nebo vrcholy přirozených skalních bloků jeví stopy úprav stěn a přitesávání nevhodných výstupků. Zlomky keramiky bývají někdy nalézány i v těchto místech, častěji však u paty úžlabin a skalních bloků, kam se dostaly splachovou erozí.

Celková plocha hradiště činí 1,4 ha, vyjímaje ovšem plochu valu. Zůstává otázkou, zda výše popsaný val byl jediným valovým opevněním hradiště, či zda se ještě směrem k obci Vesec nerozkládaly další valy, které však dnes nelze v terénu, i tak pro stavbu opevnění nevhodným, pozorovat.

Hradiště Poráň je známo v odborné literatuře od poloviny minulého století, kdy zde amatérsky pracovali Ant. Fierlinger a Jindřich Šolc. Známý archeolog J. L. Píč Poráň popsal při svých pochůzkách Českým rájem v roce 1887. Uvádí nálezy střepein, které jsou však dnes neznámé. V dobách mezi dvěma světovými válkami lokalitu stručně charakterizoval Jaroslav Pažout. Tento polozapomenutý archeolog-amatér ve své práci vyobrazil několik zlomků keramiky z mladší doby hradištní. Povšiml si také místního jména hradiště Poráň, které — zvláště když má lokalita dva místní názvy — může být původním jménem opevnění. Snad jde o název po mužském osobním jméně Pora. Ovšem zařazováním Poráně do obranné „linie“ charvátských hradišť byly Pažoutovy názory poplatné své době.

Ve čtyřicátých letech byly na poráňském hradišti nalezeny první střepey, které se dodnes zachovaly a jsou uloženy v muzeu na zámku Humprechtě, kde je v době druhé světové války inventoval Jan Filip. Tento badatel datoval keramiky z Poráně do rané doby dějinné a poprvé zhodnotil před slovanské osídlení lidem popelnicových polí. V padesátých letech přibyla do soboteckého muzea řada sběrů z této lokality, kterou se zabývali výlučně místní amatéři (Ječný, L. Hortlík). V roce 1965 se zde uskutečnil první archeologický výzkum, jež prováděl pracovník jičínského Okresního muzea Zoltán Drenko. Ve vnitřním areálu byla zachycena jáma oválného tvaru s tmavě černou výplní a množstvím mazanice,

uhlíků, keramiky a s přeslenem. Jihovýchodně od jámy (1/65) byla zachycena kulturní vrstva.²⁾ Výzkum ve středě valu byl po skrytí povrchové vrstvy přerušen pro nedostatek pracovních sil. Výzkumem se však potvrdil výskyt pražského typu na hradišti, který poprvé zjistil roku 1964 Jiří Waldhauser. Od tohoto roku sledovali lokalitu pisatelé této statě. Hradiště Poráň je často připomínáno v odborné i místní vlastivědné literatuře. Vyjma Františka Šaldy, který hradiště datoval do 6.—8. století, se autoři omezili pouze na registraci valového opevnění bez datování.

Z Poráně pochází již poměrně značné množství archeologického materiálu, hlavně však keramiky (cca 2000 ks). Archeologické nálezy jsou uloženy v muzeu na zámku Humprechtě v Sobotce, v muzeích v Jičíně (Drenkův výzkum) a v Liberci (sběry 1964—1972). Z nekeramického materiálu byl ve středě hradiště nalezen zlomek svorového rotačního mlýnského kamene, mimo opevněný areál hradiště za valem (obr. 1) pak zlomek bronzové nádoby s železnými nýty (M Liberec); zde není jisté, zda jde o předmět slovanský nebo náležící kultuře popelnicových polí. Poměrně početné jsou zlomky mazanice a zatím neurčených zvířecích kostí.

Z keramiky jsou k dispozici tři poměrně věrohodné nalezové celky (1/65, 2/65 a 3/47?) a často nelokalizované sběry keramiky. Na základě tří celků a ryze typologické metody je možno veškerou keramiky z Poráně rozřadit do tří skupin, které se chronologicky rámcově kryjí s dělením doby hradištní. Jde o tyto skupiny: starohradištní keramiky s příměsí pražského typu, mladohradištní a pozdněhradištní až časně středověká keramika.

1. skupina se vyznačuje nevýrazně profilovanými střepey esovitě linie z nádob zhotovených bez použití hrnčířského kruhu nebo s použitím techniky obtáčení. Keramika byla jedinečně buď nezdobena nebo jsou výzdobnými prvky strmé i oblé vlnovky, vypracované hřebem. Některé zlomky keramiky jeví výzdobu šikmých hřebenových vpichů (i v uzavřeném celku 1/65 s výskytem pražského typu) nebo vrypů hřebem ve složitém obrazci. Příznačný pro tuto skupinu keramiky je písčitého materiálu, často se slídou, spolu s tmavými tóny vypálení. Keramika z této skupiny je vyobrazena na obr. 2 : 1—10 a celky 1/65 a 2/65.

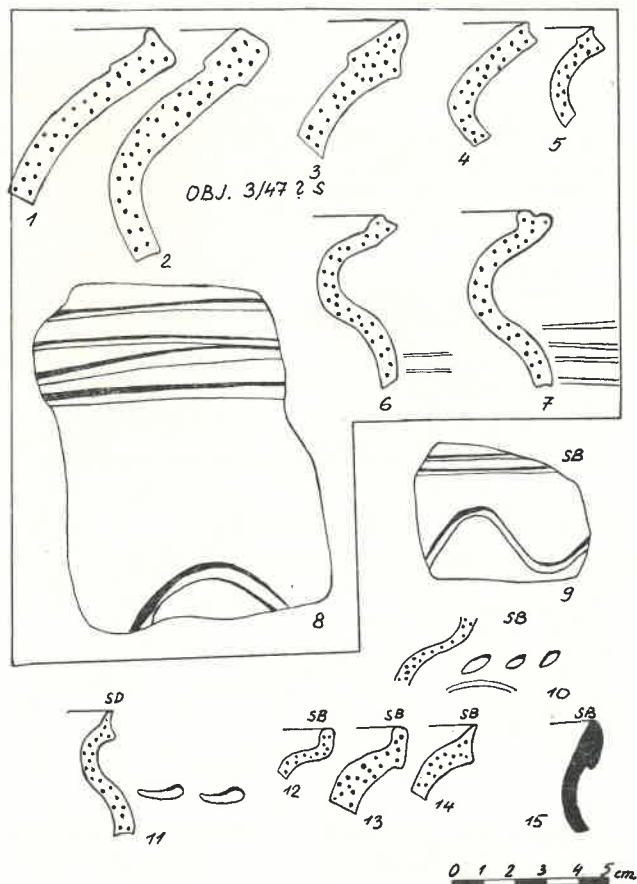
Zvláštní podskupinu tvoří keramika pražského typu, nalezená na Poráni ve čtyřech exemplářích, z čehož jednou v nalezovém celku (1/65). Tato keramika zasluhuje podrobnější popis jednotlivých zlomků: obr. 2 : 1 — tmavě šedý zlomek s jemnými stopami po obtáčení na kruhu, slabě bahňitého materiálu s jemným písčitém ostřivem; obr. 2 : 4 — byl již v literatuře popsán (AR 1965, 253); obr. 2 : 5 — okrový zlomek z bahňité hlíny se zřetelnými stopami po obtáčení, nálevkovitě seřízlý okraj; obr. 2 : 6 — okrový zlomek z bahňitého materiálu, vyroben bez použití hrnčířského kruhu.

Popsanou keramiky je možno datovat do starší doby hradištní, která je na základě dnešních znalostí datována do 7. až počátku 9. století.

2. skupina obsahuje střepey s výraznější profilací okraje ve tvaru prostém vyhnutém s „mladším“ charakterem výzdoby, dále okraje mírně oblé a kalichovité. Střepey jsou v porovnání s předcházející skupinou výrazně tenkostěnné nebo „středně“ silné, hlavně však s pozorovatelnými stopami po zhotovení na dokónalejším kruhu, resp. makroskopicky výrazně dotáčené na kruhu. Ve výzdobě převažuje jednoduchá „volná“ vlnice, někdy však ještě strmá a hlavně hluboce ryté vodorovné linie (šroubovice). Na předcházející keramický vývoj střední doby hradištní, který není na Poráni zastoupen, ukazují ojedinělé střepey s výzdobou šikmých kolků (obr. 2 : 16). Ojedinělá je výzdoba nehtových vrypů.

Keramika z této skupiny je vyobrazena na obr. 2 : 15—24 a lze ji datovat do mladší doby hradištní, spíše však její mladší části (kalichovitý okraj je ve středních Čechách datován do 12. století s předpokladatelným vývojem v době předcházející.³⁾

Pro 3. skupinu jsou příznačné výrazně profilované okraje, rozevřené, hráněné nebo prožlabené. Sumárně je možné shrnout pod tzv. zduřelé okraje. Nově se objevují vytažené okraje, které jsou typologicky nejmladšími okraji hradištní keramiky.⁴⁾ Ve 3. skupině se také setkáváme s keramikou větších rozměrů (obr. 3 : 2). Ve výzdobě setrvává jednoduchá rytá linie (šroubovice), objeví se také volná vlnovka. V technologické stránce je zřetelně pokročilé pojetí výroby keramiky z plaveného materiálu s jemným písčitém ostřivem, méně již se slídou. U vypálené keramiky převládají okrové a světle šedé tóny.

Obr. 3: Poráň — keramika pozdněhradištní až středověkého charakteru

Výjimečně, zatím v jediném exempláři (obr. 3 : 15), se objevil střep klasické středověké keramiky s okrajem ve tvaru okruží z jemného světlého materiálu, tvrdě vypáleného. S ohledem na to, že pochází ze sběru, nelze vyloučit, že se na lokalitu dostal v souvislosti se ztrátou při středověkých polních pracích, resp. jiným podobným způsobem.

Keramika z této skupiny je vyobrazena na obr. 3 : 1—7 (zduřelé okraje), 3 : 9—15 (12—13 vytažené okraje). Keramika na obr. 3 : 1—8 pochází z uzavřeného celku 3/47?. K datování hlavně do 13. a snad i počátku 14. století je z Pojizeří k dispozici řad dokladů z jiných opevnění, někdy z historicky danou dobou trvání. K důkladnějšímu a komplexnímu rozboru přistoupíme později.⁵⁾

Zobrazené keramické zlomky představují všechny typologicky a kresebně zachytitelné formy z nálezových celků. Z ostatní keramiky byly vyobrazeny všechny zachytitelné typy okrajů a výzdoby a to jedenkrát, i když jsou v muzejním materiálu v některých případech (např. obr. 2 : 18) zastoupeny více exempláři.

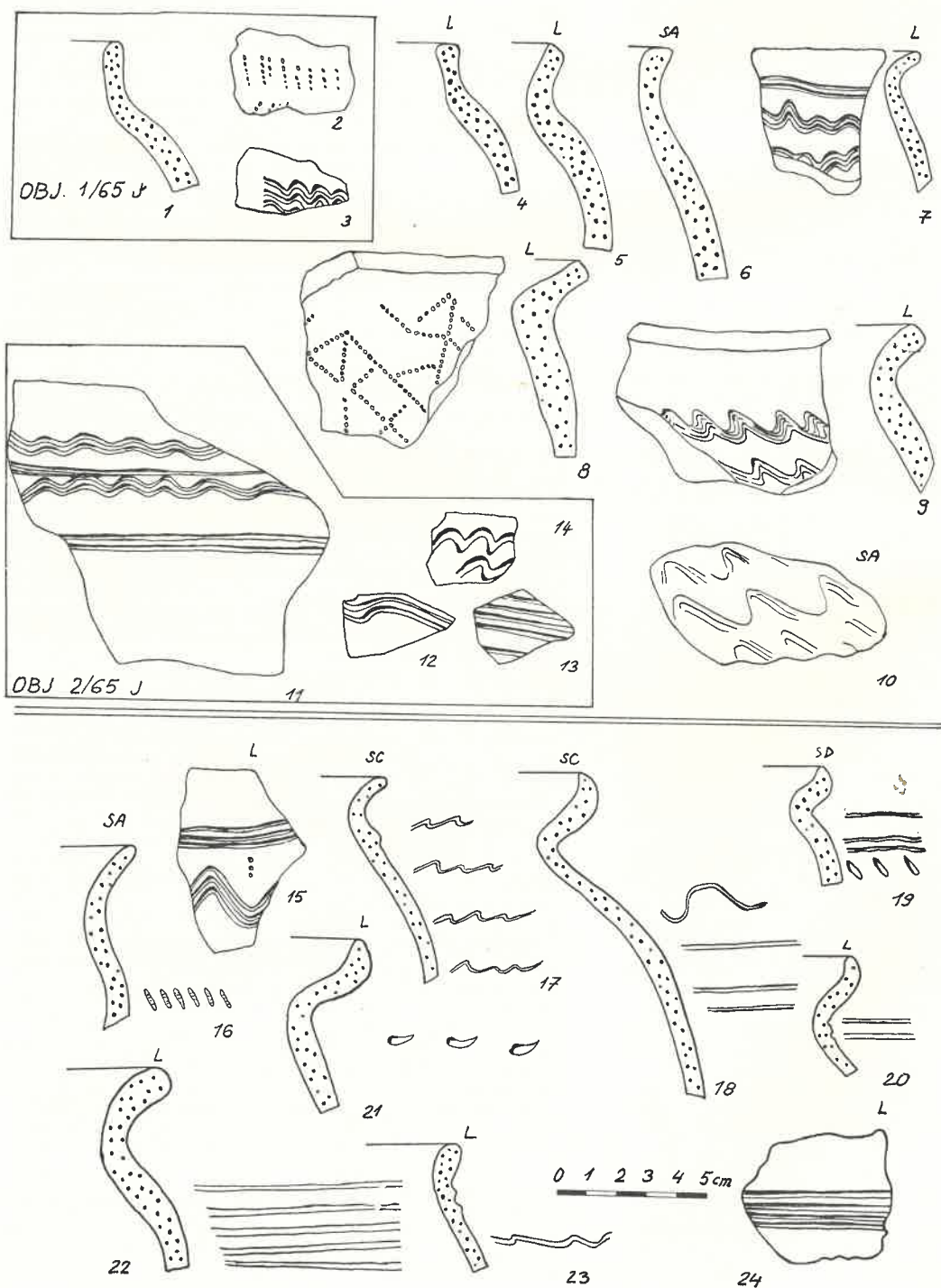
Ostrožna Poráně byla využita pro stavbu hradiště již v době železné (halštadské — periodizační stupně HC a HD, období turnovského typu⁶⁾); zhruba okolo poloviny

posledního tisíciletí před změnou letopočtu). Velmi pravděpodobně byl val lidu popelnicových polí Slovyany přestavěn a rozšířen. Osídlení slovanským obyvatelstvem lze sledovat asi od 7. do 8. a snad i počátku 9. století. Keramiku pražského typu z Poráně považujeme za relikv předcházejícího vývoje slovanské keramiky, případně také jako zvláštnost lokálního vývoje.⁷⁾

Pro dobu největšího květu hradiště Pojizeří, ve střední době hradištní (9.—10. stol.), není možné na základě keramiky předpokládat, že Poráně byla v této době osídlena. Může to však být také způsobeno torzovitostí výzkumu, hradiště mohlo být osídleno buď sporadicky nebo sloužilo jako neosídlené refugium.

V mladší době hradištní, stejně jako v pozdní době hradištní (hlavně 12.—13. století, snad i počátek 14. stol.) byla Poráně intenzivně obydlena, alespoň z této doby pochází cca 70 % nalezené keramiky. Pro toto období je charakteristická keramika se zduřelými a vytaženými okraji.

Bližší bude nutno osvětlit (ovšem v souvislosti s historickými prameny z období, kdy jsou k dispozici) problematiku polohy hradiště Poráně v rámci okolního slovanského osídlení. Ve starší době hradištní v 7.—8. století

Obr. 2:
Poráně — keramika
nejstaršího charakteru
(starohradištní
s příměsí pražského
typu, č. 1—14);
mladohradištní
keramika (č. 15—24)

bylo poráňské hradiště velmi pravděpodobně situováno mimo tehdejší sídelní oblast na Jičínsku a Turnovsku (nejbližší lokality: Nadslav u Jičína a Podolí u Turnova⁸⁾). Podobně tomu bylo i počátkem mladší doby hradištní v předkolonizačním období Sobotecka. Tehdy bylo hradiště Poráň, soudě podle dosavadního stavu archeologických nálezů, jedinou osídlenou lokalitou na Sobotecku. Snad lze vyloučit možnost, že na místě hradiště existovalo agrární osídlení (vesnice), která by nutně postrádala ekonomické zázemí. Tato alternativa přichází v úvahu při hodnocení osídlení Sobotecka v kolonizačním období 13.—14. století,⁹⁾ ovšem je velmi nepravděpodobná i s přihlédnutím k okolnosti, že například na blízkém prachovském hradišti existovalo vesnické osídlení dlouho po zániku funkce hradiště.¹⁰⁾

Otázka charakteru osídlení Poráně v kolonizačním období souvisí bezprostředně s osvětlením funkce poráňského hradiště, které patří k velmi vzácným příkladům opevnění 12.—13. století vůbec v oblasti severních Čech. Problematika je však řešitelná pouze v širších okolnostech.

Také je třeba zabývat se problematikou, kdo sídlil na opevněných typu Poráň. Byli to markvartičtí primates, principes a comites¹¹⁾ z dob, kdy byli uváděni bez svých sídel? Archeologicky lze k této otázce přispět jen studiem fenoménu, že v okolí časně gotických hradů se objevují starší valová opevnění, snad jejich genetičtí předchůdci (např. hradiště u Dolánek a hrad Rohozec u Turnova¹²⁾). Faktem je, že v bezprostřední blízkosti hradiště Poráň (cca 1 km) byl v době, kdy na základě keramiky končí osídlení Poráně, založen gotický hrad Kost (před r. 1340). Sledujeme-li pozpátku filiaci Petra z Vartemberka, nejpravděpodobnějšího zakladatele hradu Kost, připadá v úvahu řada Markvartičů, o nichž na základě historických zpráv nevíme, kde sídlili.

Hradiště Poráň je vhodnou lokalitou, kde by bylo zapotřebí systematického archeologického výzkumu.

Jiří Waldhauser — Vít Weber

POZNÁMKY K TEXTU

- 1) Dr. Z. Drenkovi děkujeme za možnost publikace jeho zjišťovacího archeologického výzkumu na Poráni.
- 2) Kulturní vrstvu označujeme jako obj. 2/65.
- 3) I. Pavlů, *Pražská keramika 12. a 13. století*, Praha 1971, Graf 1, 81.
- 4) *Ibidem*, Graf 1, 81—82, 91.
- 5) J. Waldhauser - V. Weber, *Středověká keramika z fortifikací severních Čech*, *Archeologické rozhledy* (v tisku).
- 6) J. Waldhauser, *Turnovský typ; nepublik. dipl. práce*, Brno 1969, 238.
- 7) Častý výskyt keramiky pražského typu a keramiky starší doby hradištní ve společných nálezových celcích na mohylnicích Mladoboleslava, Kopidlenska a Královéhradecka připomíná nejnověji R. Turek (1971,

srv. cit. práci v seznamu literatury k poráňskému hradišti, str. 3).

- 8) J. Filip, *Dějinné počátky Českého ráje, passim*; R. Turek, *Slovanský pravěk Libereckého kraje*, *Sborník Severočeského muzea* 1 1958, 124—145.
- 9) J. Pekař, *Kniha o Kostě*, Praha 1970, 233.
- 10) R. Turek, *Prachovské skály na úsvitě dějin*, Praha 1946, 162.
- 11) B. Waldstein-Wartenberg, *Die Markwartinger, Geschichte einer böhmischen Familie im Zeitalter der Premysliden, Gräfeljing* 1966, 17.
- 12) M. Štěpánek, *Opevněná sídliště 8.—12. století ve střední Evropě*, Praha 1965, 84, pozn. 330, 214.

SOUPIS ARCHEOLOGICKÝCH SOUBORŮ Z PORÁŇSKÉHO HRADIŠTĚ

Muzeum Liberec

i. č. 7803 sběr	Waldhauser Weber	1964—72	I
-----------------	------------------	---------	---

Muzeum Jičín

neinv.	objekt 1/65	výzkum Drenko	1965	1/65 J
neinv.	objekt 2/65	výzkum Drenko	1965	2/65 J

Muzeum Humprecht v Sobotce

I A 119	kult. jáma	nezn.	1947 ?	3/47 ? S
1122		3/47 ?		
I A 114	sběr ?	nezn.	nezn.	SA
1117				
1113	sběr ?	Ječný	po r. 1947	SB
1130	sběr	Ječný	po r. 1947	SC
1119	sběr	Hortlík	po r. 1947	SD
I A 77-81	sběr	Filip a nezn.	před r. 1944	—

ZÁKLADNÍ LITERATURA K HRADIŠTI PORÁŇ

- J. L. Pič, *Mužský a jeho okolí v ohledu archaeologickém, Památky archaeologické XIV 1888, 330—362, zvl. 351.*
- J. Pažout, *Hradiště u M. Lhoty, Vesce, Markvartice, Važic a Psinice a jejich význam, Náš domov II 1926/7, 52—56.*
- J. Filip, *Dějinné počátky Českého ráje, Praha 1947, 279.*
- R. Turek, *Sobotecko v pravěku, Sobotka 1498—1948, Jubilejní sborník k 450. výročí povýšení na město, Sobotka 1948, 10—17, zvl. 16.*
- F. Šalda, *Český ráj, Praha 1955, 75.*
- Z. Drenko, *Pravěké hradiště Poráň, Zpravodaj Šrámkovy Sobotky II—1965, č. 10, 9—10.*
- J. Waldhauser, *Nález pražského typu na hradišti „Poráň“ u Jičína, Archeologické rozhledy XVII 1965, 253.*
- M. Hataš, *Hradiště Poráň, Zpravodaj Šrámkovy Sobotky IV—1967, č. 8, 5—6.*
- R. Turek, *Život prvých Slovanů v našem kraji, Zpravodaj Šrámkovy Sobotky VIII—1971, č. 1—2, 2—4, zvl. 3.*

Rázovité postavičky Sobotecka

Tyto řádky věnuji památce zajímavých postaviček z našeho kraje, jak jsem je poznal a viděl u nás na vsi za dob mého mládí. Podívejme se tedy do Kdanic kolem roku 1910.

DRÁTENÍK PAVEL byl asi nejstálejší z nich. Nevím, zda to bylo jeho jméno či příjmení, ale jinak mu neřekli. Svou dílnu s mnoha dráty a pastičkami nosil přes rameno a příchod do vsi oznámil vždy zvučným: Drátovat, letovat! Práce měl dost, v domácnostech bývalo dost prasklých hrnců, „kameňáků“ i „železnáků“. Když k nám přišel, zdržoval se nejvíce v Trní č. 8, kde pomáhal i ve žních. Ve Zpravodaji bylo již několikrát psáno o dráteníku Štěpánovi. I toho jsem znal, ale chodil do Trní velmi málo — asi měli své „rajóny“ rozdělené.

ŠŮDA. Snad to bylo jeho právě jméno. Starší již človíček, na krku nosil vždy několik límců a kravat, pod paží deštníky. Mluvil si sám pro sebe mužskou silnou řečí a sám si také slabým ženským hlasem odpovídal. Ve vsi se dlouho nezdržel — dostal najist a putoval dále.

VENTURA. Vysoká, statná postava, asi se jmenoval jinak, ale všichni mu tak říkali a dost jsme se ho báli. Výstrojí i povahou hodně podobný Šúdovi, jen pod paží měl o nějaký ten deštník více. Pamatuji se na drobnou epizodu: Ventura seděl kdesi na hrázi rybníka a bylo slyšet, jak konejší malé plačící děčko. Cizí kolemjdoucí

člověk ho chvíli pozoroval a protože se domníval, že Ventura dítě někde ukradl, oznámil to u nás ve vsi. Ale zjistilo se, že pláč děčka i jeho uklidňování napodobuje Ventura sám.

PRINCÁTKO. Říkalo se mu tak proto, že při hovoru — i když toho moc nenamluvil — často opakoval: Já viděl princátko padnout! Snad byl skutečně ve válce v Itálii a něco podobného tam zažil. Škoda, že mě nenapadlo, abych se ho na podrobnosti zeptal. Také ve svých jasnějších chvílích říkal, že má bratra továrníka v Liberci, který se za něho stydí...

Jaké životní tragédie či příhody zatemnily mysl těchto tří potulných lidiček jsem se nedověděl, tehdy jsem se o to nezajímal.

PEKELÁČKY či Pekelský báby. Pod tímto přívískem byly u nás známy dvě starší ženy, asi sestry. S nůsemi na zádech přicházivaly čas od času do vsi a sbíraly staré hadry, za které jako na protičet dávaly jehly, nitě, vlásenky a různé jiné v domácnosti potřebné drobnosti. Bylo to živobytné hodně skrovné, vždyť naše mámy, dříve než se nějaký kus oděvu odložil, mnohokrát ho přešily a opravily. Dnes by „Pekelačkám“ jistě nestačil ani vozík.

PRODAVAČI OCTA přicházeli do vsi se soudkem octa na zádech. Svůj příchod ohlašovali voláním: Maličko

kupitě ocet vinný dobrý kyselý! Odbyt měli všude dobrý.

SKLUNKÁŘI — nebo také Bosňáci — to bývali podomní prodavači bazarového zboží. Většina z nich pocházela skutečně z území dnešní Jugoslávie. Zboží nosovali v proutěných koších na hlavách. Výběr měli bohatý: nůžky, nože, zapalovače, břitvy, foukací mramoriky atd.

PAPEŽ BUM. Byl nadprůměrně vysoké postavy. Přezdívkou dostal podle vyprávění o nějaké papežské slavnosti, kde se střílelo z hmoždíků, rána za ranou, bum, bum. Přezdívkou se rychle vžila a byl terčem posměchu škodolibých kluků i dospělých lidí. Při setkání s ním neopomínali alespoň tlouci kamenem nebo klackem do prkenných vrat, jen když to hodně bouchalo. Přijímal to s klidem, byl dobrák náramný. Jen jednou se prý podarilo přivést ho z míry. Kdosi ho totiž nařkl, že mu odstrojil strašáka v polích a chodí v těch šatech. To byl i pro klidného Josefa, který si na svůj ústroj velmi potrpěl, trochu silný tabák. Dostali se až k soudu, kde prohlásil kategoricky: Já si obstarávám látku na šaty u Jana Hružy, krejčího v Sobotce, který mi oděvy zároveň i šije, vy nemravo nemravná! A nečekaje na rozsudek, opustil hrdě soudní síň. — Byl výborný sekáč, ale také jedlík přenáravný. Odstěhoval se později kamsi do hor k nějaké vdově, kde prý měl při svém apetitu dosti hladu.

FLAŠINETÁŘI. Chodívalo jich k nám více, ale já si pamatuji zvláště jednoho. Pocházel z blízkého městečka,

měl pohmožděnou jednu ruku, a tak dostal povolení chodit s kolovrátkem. Zahrál u každého čísla písničku či dvě, nedostal-li odměnu, šel klidně o dům dál. Byl to jistě trudný „invalidní důchod“.

HARMONIKÁŘE pamatuji dva, ale ti hráli tak mizerně, že je lidé raději podarovali dřívě, než vůbec začali hrát, jen aby šli dál.

ZEBRÁCI — také toto slovo dnešní mládež již ani nezná. Lidé staří, bezmocní, ale i mladší, procházivali vesnicí od stavení ke stavení, některý den i dva nebo tři, a všichni prosili „pro milosrdenství boží o boží almužničku“. Někde je podarovali, jinde před nimi zavřeli vrata. Některí z nich vyzebrané potraviny zase prodali a peníze propíjeli.

Většina těchto lidí neměla stálý domov, v létě spávali ve stozích nebo v kupkách sena, v zimě u rolníků v maštalích nebo u Špálů v cihelně na pecích, kde se topilo celou zimu.

Bývalo těch ubohých, chudých a slabomyslných navštěvníků našich vsí více, přicházeli i další tuláci, příjžděli cikáni a komedianti i různí jiní ubožáci, o které se nikdo rádne nestaral. Teprve náš stát zajistil všem slušný život a tak se již s podobnými figurkami na našich vsích nemůžeme setkat. Považoval jsem však za užitečné napsat o nich těchto několik řádků.

Josef Linka

KDYŽ JSEM CHODIL DO OBEČNÉ ŠKOLY

V dubnu roku 1912 mi bylo šest let a někdy v červnu mě tatínek odvedl k zápisu do školy. Šel jsem klidně, s jakousi samozřejmostí. Zapsal mě pan ředitel Wild, který měl dům č. 194 blízko nás na náměstí. Vstup do školy znamenal pro mne poznání nových osob a skutečností. Byli to učitelé naší školy, spolužáci a někdy též jejich rodiny; byli to lidé, které jsem vídal cestou do školy a zpět. Byly to i nové povinnosti, nové zájmy.

Mým prvním panem učitelem byl František Hartl, jehož syn Jaroslav chodil se mnou i do třídy. První třída byla umístěna v přízemí. Na katolické náboženství jsme měli kaplana Františka Soukala, pána zaoblené postavy a mírné povahy. Věděl jsem z domova, že pochází z Bolešavska, že byl na gymnasiu přítelem historika Josefa Pekaře a že píše drobné básničky v tónu lidových písní. Jeho vypravování biblických příběhů bylo nám dobře srozumitelné. Pamatuji se na výklad o stavbě Babylonské věže a zmatení jazyků. Nakreslil nám na tabuli vysokou, do výše se stále zužující stavbu, složenou z mnoha navršných obdélníků — až se vše ztrácelo v nebi.

Z dalších učitelů obecné školy si pamatuji Františka Duchoně, který bydlel dole v Humprechtské ulici (dnes dům arch. Laciny), který učil vyšší třídy. Byl jedním z těch, kdo nám dětem v nedělním podvečeru v zimních měsících hrával za desetník v zadním sále „na Poště“ loutkové divadlo s velmi cennými a krásnými loutkami. Druhým takovýmto zkušeným aktérem byl učitel Volf, bydlící v domě svého otce na Vodňanech. Učitelem na obecné škole byl také výborný zpěvák a regenschori Jan Šolc. Z učitelů si pamatuji na obecné jen slečnu Mačkovou, dceru staříčkého kapelníka, bydlícího v domě u Stašků, a paní učitelku Hořejší. Ředitelem obecné školy se stal mezitím pan učitel Bureš, bydlící v domě Pečově.

Měšťanská škola se nám zdála něčím velmi vysokým a úctyhodným. Ředitelem tam byl pan František Šádek, který hodně překládal z francouzštiny; bydlel v domě u Mrvů. Výtečnými učiteli zde byli Kutmon a Boudyš, oba po roce 1918 veřejně činní.

Moje cesta do školy vedla podloubím Wildova domu, kolem Mrákotova kupeckého krámu, kde stávaly povozy drobných venkovských kupců, kteří zde doplňovali zásoby. Suchý pan Mrákota patřil také mezi přátele mého otce a jeho dcery byly přítelkyněmi mých starších sester. Nás kluky zajímal tento krám proto, že se zde prodával pendrek, sladké dřevo, kudly, střelný prach, patronky do flobetek a kapslíky do našich pistolek.

Dále byl dům u Marků, kde bývala desetiletá hospoda, kam kdysi chodívali sobotečtí studenti. Majitelé domu bydleli v poschodí. Byla to stará, suchoučká paní Marková a její postarší svobodný syn, magistr farmacie, který se však nikde neetabloval ani nepůsobil. Žili skromně z výtěžku domu a polí. Skoro stále se díval někdo z nich z okna a pozorovali klidný a pomalý život na náměstí. Lidé jim říkali panenka a panáček podle figurek, které bývaly na lidovém ukazovateli počasí; panenka hlásila pěkné počasí, panáček ukazoval na dešť.

Dále proti lékárně měl čepičářský krám Václav Vilí-

mek s manželkou Eleonorou. Vyrožené čepice nás nezajímal, zato však velká dřevěná zelená klec s drozdů, pověšená vysoko u vchodu. Drozdí vesele prozpěvovali a nepatrný ruch ulice jim nevadil. V Pluhařově domě trochu výš proti Žofkovu krámu bydlel hodinář a fotograf Mencl, jemuž za výklad sloužilo obyčejné okno. Zde jsem také postával. Byly tam malé stolní hodiny, kde přední strana představovala fontánu, do níž vlnitým tokem proudí stále voda. Dnes vím, že to byl malý váleček z vlnitého skla, který se stále otáčel kolem své osy.

Posledním domem před školou bylo Šimkovo hospodářství. Šimkovi byli příbuzní pana Šolce, soukeníka na kraji Celně. Šimkova zahrádka sousedila se školní a pečoval o ni pan oficiál Žofka, příbuzný pana Žofky, kupce. Protější blok domů končil kuse řadovým domem pana Mrvy, kniháře a papírníka. Výklady tohoto krámu byly naší zastávkou spíše cestou ze školy. Byly tam pohlednice, různé tužky a notýsky a také časopis Malý čtenář a drobné knížky s lákavým nápisem jako Hajného schovanka, Zakopaný poklad a podobně.

Zahrádku na straně obecné školy dával na jaře do pořádku vždy starý pan Luka. Lukovi bydleli naproti Vranovům a jejich jakýmsi dědičným právem bylo zvonit v kostelní věži. Uprostřed trávy v zahradě obecné školy stál veliký světlý balvan křemene, vedle něhož byla upevněna tabule s nápisem:

Rostlina cítí jako člověk,
zlomena žalostně hyne.
Proto netrhej, nelámej, nešlap!

Toto doporučení jsme zásadně dodržovali a v přírodě jsme škodu zbytečně nedělali. Uříznutí proutků na pomlázku, prutu na luk nebo bič jsme však pokládali za věc nezávadnou.

Posledním naším učitelem v páté třídě byl Václav Volf. To už ale nebyla kolem nás ta klidná a celkem bezstarostná Sobotka. Byla válka, v domě nad školou byl vojenský lazaret, z každé skoro rodiny byl někdo na vojně nebo na frontě. Chodili jsme sbírat se školou kopřivy na tkanivo. Tehdy jsem viděl za vyučování poprvé a naposled plující vzducholod, jak pomalu a neslyšně letí nad spýšovskými lesy k severu.

Jaromír Kuchař

Viněta z mistrovských nástrojů houslaře J. B. Herclíka z Mladé Boleslavi

Fráňa Šrámek a my

BÁSNÍK OLDŘICH NOUZA

1. Především jsem si představoval setkání s básníkem Splavu jako student v Českých Budějovicích. Chodil jsem po jeho stopách ulic, kde bydleli jeho rodiče a on sám (Haasovou, nyníjší Šrámkovou), souběžnou s Gymnasijní, kudy jsem se vracíval od své lásky. Toulávali jsme se po březích Vltavy a Malše, od splavu k splavu, o po budějovických loukách — kdož ví, jestli tady neklíčily první verše jeho budoucího Splavu, který našel svou první podobu asi o patnáct let později. V době, kdy verše básně Kdybych byl pastevcem koní rázem opanovaly stovky milenců a mladých lidí. Nezapomenu, jak Milena, budoucí moje žena, odmítala ve škole báseň recitovat pro širší okruh posluchačů, že by verše nedopadly tak, jak jsme je spolu hluboce a přesně cítili.

Víno Šrámkových veršů se nepije hromadně. Zůstává jen pro zamilované jedince a dvojice. Mají půvab, jehož kouzlo si musí každý vyčíst sám; nebo ve dvou — a bez nápovědi!

2. Když po letech otvíráme jeho knížku, zní mi celá z jednotlivé básně. Ať je to Dívka, Milenec v dubnu, Sobotní večer, Voják v poli — z každé mne obepíná jedno jedinečné kouzlo poezie, osobité, rozmanité, jako je jaro ve věčných proměnách v průběhu všech ročních dob. Je to láska. Život. Když zachvátí člověka stav sdílnosti. Poprašek. Něco, co mi může povědět jen básník — Šrámek. Cítím to tak; ani po letech v kmetském věku ten dojem ze sebe nespráším.

Poznámka redakce: Básník Oldřich Nouza se dožívá 21. května sedmdesátky. Blahopřejeme a do dalších let přejeme hodně zdraví a tvůrčí pohody.

Ex libris
Ing. O. Hradečný

Trosky. Exlibris ing. Otakara Hradečného od Karla Kinského.
Dřevoryt z r. 1937

JAK JE STARÝ NÁZEV ČESKÝ RÁJ

Naše pátrání po stáří jména Český ráj pokračuje. Další stopou byl článek Antonína Veselého „Český ráj v naší poezii“, který vyšel v Pražských novinách 24. července 1938. Ocitujeme příslušnou pasáž: „Gustav Pflieger-Moravský se podobně jako Marek na Troskách zadumal na Fridštejně nad někdejšímu rušným životem na českých hratech a ve svém otegněnském veršovaném románě Pan Vyšinský věnoval budoucímu dějišti svého nejlepšího románu Paní fabrikantová lázním Sedmihorkám nadšený pozdrav, který je svědectvím, že název Český ráj je staršího data, než se obecně myslí, že představa ráje pro Turnovsko se ujímala v naší poezii již v polovici minulého století.“

Samozřejmě jsme se zaradovali po přečtení těchto slov a zvláště po zjištění, že Pflieger Pan Vyšinský vznikl a byl poprvé otištěn v letech 1857—1859. Přece jen jsme si však chtěli slova novinového článku ověřit nahlédnutím do textu knihy. Kolega Josef Prokop tedy celý rozsáhlý román v pražské Universitní knihovně prostudoval,

ale našel jen v poznámce k I. sloce eposu větu: „Sedmihorky jsou s okolím svým rájem severních Čech.“

Opět tedy žádný přesný údaj. Znovu se jen potvrdilo, že název Český ráj vznikl zřejmě mezi lázeňskými hosty v Sedmihorkách, snad jen dobu jeho vzniku můžeme posunout ještě více zpět, do padesátých let minulého století. Samozřejmě budeme v našem pátrání za pomoci čtenářů pokračovat.

K. B.

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

• Básně Fráni Šrámka byly otištěny v magazínu O knihách a autorech ČS — jaro 1973 (Dívka a čtyřlístek), v Naší rodině č. 12 (Neděle), ve Světě práce 7. III. (Žena) a 14. III. (úryvek Písecké s článkem o Písku). Článek a fotografii z televizního filmu Odcházeti s podzimem otiskla Čs. televize 26. II. O uvedení Měsíce nad řekou bystřickými ochotníky v Kutné Hoře psaly kutnohorský Úder 18. I. a Svoboda 16. III., ostravskou inscenaci Stříbrného větru recenzuje Aleš Fuchs v Amatérské scéně č. 2. O vztahu hořického malíře Q. R. Kociána ke Šrámkovu dílu psal Předvoj 2. III., o Maškových ilustracích Šrámkova díla se zmínil Zlatý máj č. 2.

• O loňském poetickém odpolední na ŠS psal J. Pavlík v Pochodní 10. III.; program letošní ŠS otiskly Učitelské noviny 22. III.

• Článek o Václavu Šolcovi jsme našli ve Svobodě dne 17. III.

• V Archivním časopise č. 4/72 uveřejnil Josef Kollmann obsáhlou studii o archiváři J. B. Novákovi a Jan Pelant recenzoval knihu Vl. Rudy Znaky severočeských měst.

• O vzniku Raisových Zapadlých vlastenců v Sobotce jsme se dočetli v Besedě 23. III.

• Studie J. Šimůnka o Juliu Fučíkovi vyšla ve Zlatém máji č. 2.

• Verše Blanky Švábové se objevily v Literárním měsíčníku č. 2 (První narcis, Z jara) a v Pochodní 10. III. (Poslání) a 7. IV. (Jistoty, Jarní vítr, V dubnu).

• 80. narozeniny Ludmily Žofkové připomněly Učitelské noviny č. 15.

• O turistických výkonech Aloise Kozáka se dočteme v Československém sportu 10. IV.

• Veselou historiku o malíři Fr. Kavánovi uveřejnilo Svobodné slovo 17. III.

• Na J. Sobotku vzpomínal Zpravodaj SK Slavia č. 2-3/73.

• O účasti členů RSŠD na kulturní přehlídce v Gottwaldově psala Pochodeň 8. II., o jejich výsledcích na okresním kole recitační soutěže Předvoj 16. III. Rozvoj 14. III. uveřejnil snímek Ireny Najmanové, vítězky okresního kola recitační soutěže v Semilech.

• Snímek malého Honzy Bílka ze Sobotky byl v Květech č. 12.

• Na články o loňské ŠS upozornil sborník Za socialistickou kulturu, zpravodaj č. 4 o kultuře kraje (vydává Krajské kulturní středisko v Hradci Králové).

• Historii filmového archivu na Kostí nám přiblížila Lidová demokracie 16. III.

• Na březnovou schůzku pražských Sobotáků upozornilo Svobodné slovo 24. III.

• Reportáž o stavbě mládeže v Markvarticích jsme našli v Mladém světě č. 15, o kooperaci JZD Soboteka psal Předvoj 6. IV.

• Reprodukcí obrazu Jar. Šámala „Z Českého ráje“ uveřejnila Panorama č. 6/72. Povídání o současném Jičínsku bylo v Mladé frontě 19. III. Článek o Českém ráji se snímek Trosek zabrať titulní stránku Ahoje na sobotu č. 11. Další snímky Kostí byly v Pochodní 10. III. a v Předvoji 30. III., snímek Trosek V. Heckela otiskly Nové knihy 28. III., obrázek soboteckého náměstí byl v Předvoji 30. III. Začátek turistické sezóny v našem okolí propagovaly Svobodné slovo 2. IV., Předvoj 13. IV., reportáž o jičínské padesátce byla v Mladé frontě dne 14. IV. Práce 9. IV. nesprávně informovala, že Humprecht bude letos uzvřen.

• V Životě Budovcovy župy č. 3 byl seznam členů župního konšelstva, ve 4. čísle psala Z. Folprechtová o plesu mladých Baráčníků v Sobotce.

● Recenzi sborníku Zelené světlušky s básněmi J. Najmona přinesl Literární měsíčník č. 2.

● O labutích na dolnobousovském rybníku psala Zář Mladoboleslavska č. 14 a Bousovák č. 3.

● V jičínském Předvoji jsme dále našli zprávu o únorových oslavách v Sobotce (2. III.), články o 65. narozeninách redaktora J. V. Kučery, o J. Hurské ze Spařenec a o M. Loudové z Libošovic (9. III.), vzpomínku J. Folprechta ze Samšiny (16. III.), článek o sobotecké Frutě (30. III.) a o výroční schůzi KSČ v Sobotce (13. IV.).

● Domousnický zpravodaj č. 41 ze 7. III. přinesl zprávy o práci jednotlivých organizací v obci, výpisek z Profousových Místních jmen v Čechách o Domousnicích a další zprávy ze současnosti.

● V únorovém čísle Bousováka najdeme zprávy ze života Dolního Bousova (výroční schůze organizací, autokros aj.) stejně jako v čísle březnovém.

● **Český ráj a Podkrkonoší** (text Jan Knob, fotografie Otakar Hrdlička, grafická úprava Ivan Krejzlík, vydal v edici Českého ráje ONV Semily 1972, 196 str., 13 000 výtisků, cena 100 Kčs). Když v roce 1968 vyšla velká reprezentativní fotografická publikace Jičín a jeho kraj, pochválili jsme její vydání i v našem Zpravodaji č. 10/1969, ovšem ne bez výhrad. Je škoda, že i v této knize stejných autorů, která je jakýmsi 2. dílem Jičina a jeho kraje, najdeme obdobné nedostatky. Lze opět jenom pochválit Hrdličkovy fotografie a Krejzlíkovu grafickou úpravu, ale musíme znovu mít výhrady k některým drobným nedostatkům textu. Celkové zpracování je dobré, pozornost je věnována přírodě, historii, slavným rodákům a obyvatelům i současnému dění semilského okresu, zčásti i nejbližšímu okolí. Nechceme vytýkat drobná přehlédnutí (např. str. 62 — kniha akademika Filipa se jmenuje Dějinné počátky Českého ráje, ne Pravěk Českého ráje), překlepy (např. str. 78 — na Troskách panoval Oto z Bergova, ne z Berkova) a nechceme se pít o to, proč se zde užívá termínu „turnovský kancionál“ o díle, které je všude citováno jako „sobotecký graduál“. Co nás však zarazí, je skutečnost, že v celé knize nenajdeme jediné slovo o rodačce a věrné milovnici tohoto kraje, národní umělkyni Jarmile Glazarové, i o dalších významných osobnostech (např. Jaroslav Havlíček, Jan Weiss, B. Kamínský, L. Suchý, A. Horáková, K. Kinský, prof. Ed. Milén aj.). I tak významnému a o tento kraj zasloužilému člověku, jako byl malíř Karel Vik, je věnována jedna ne celá věta a není reprodukována žádná jeho práce.

Také na mapě kraje, která je ke knize připojena, je několik chyb v místních názvech — i ty jsou zbytečné. A tak musíme napsat — bohužel — opět to, co v recenzi Jičina a jeho kraje: Je škoda, že tyto maličkosti, kterých se autoři mohli snadno vyvarovat, nám nedovolují pochválit tuto krásnou publikaci bez připomínek. I tak by měla patřit do knihovny všech Sobotáků. K. B.

● **Jar. Nečas - Libor Knězek: Malý literární místopis Československa** (ČS Praha 1972, 253 str. + mapa). — Autoři shromáždili ohromnou spoustu údajů literárně-historických o jednotlivých autorech, jejich nejznámějších dílech i dalších památkách, které se k nim vztahují, sestavili je abecedně podle míst, ke kterým patří, a tak vzniklo dílo, které je užitečné pro všechny, kteří se zajímají o literaturu. Z našeho okolí je samostatným heslem zastoupena Hrubá Skála (Ant. Marek, Beneš Heřmanov aj.), Humprecht (literární muzeum), Jičín (Smiřičtí, K. V. Rais, J. Š. Kubín), Sedmihorky, Libuň (Ant. Marek), Ostružno (dějiště Raisova Kalibova zločinu), Rovensko p. Tr. (Sv. Čech). Pod heslem Sobotka najdeme údaje o F. V. Jeřábkově, J. L. Turnovském, V. Šolcově a Fr. Šrámkovi, o Šolcově pomníku a deskách Jeřábka, Turnovského, K. V. Raise a Fráni Šrámka. Šrámkovo jméno najdeme i u jiných míst (Písek, Praha, České Budějovice, chybí však záznam o pobytu ve Zbirohu). Bude-li se uvažovat o novém vydání této užitečné publikace, jistě bychom uvítali i upozornění na pomník soboteckých rodáků a na bustu Šolcovu na soboteckém hřbitově i na Šrámkův pomník v Sobotce, na Jožu Zindra, ing. Ladislava Nováka aj.

● Téměř po 80 letech vyšly znovu **Historické pověsti lidu českého** (Odeon Praha 1972, 350 str.), které sebral známý český historik August Sedláček. Jsou zde také pověsti o původu rodu Černínů z Chudenic a o smrti Humprechta Černína z Chudenic.

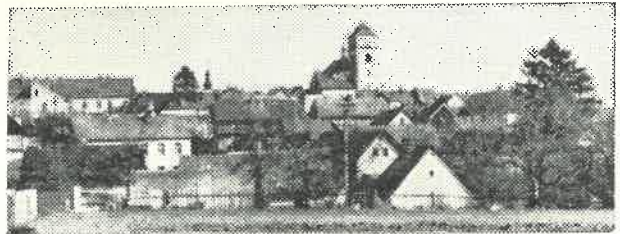
● **Nové, již 16. vydání Šrámkova Splavu** se právě objevilo na knihupeckých pultech. S ilustracemi Karla Svolinského ho vydal Československý spisovatel v edici Prstýnek. Třebaže náklad je 40 000 výtisků, nepochybujeme, že bude brzy rozebrán.

● **Marie Kozáková: Malý vlastivědný průvodce okresu Písek.** V této užitečné rozmnžené publikaci nechybí zmínky o vztahu Fráni Šrámka k Písku a úryvek jeho básně Písecká. Opomenut však byl filolog Karel Cumpfle.

● **Luďvík Páleníček: Okouzlený satyr** (Odeon 1972, 292 str.). V knížce nás autor provází životem a dílem Maxe Švabinského a na některých místech připomíná i jeho vztah k Českému ráji (pobyt v Malechovicích, díla s náměty z našeho kraje, tvorbu zámek, na nichž zobrazil i Fránu Šrámka, Karla V. Raise, Josefa Boh. Foerstera aj.).

● **Státní archiv v Praze** — Průvodce po archívních fondech sv. 3 (240 str., 16 str. fotografických příloh). Hlavním archívním fondem, který je v tomto svazku popsán, je rodinný archiv valdštejnský z let 1166—1945. Nejdůležitější materiál je z let třicetileté války, z doby Albrechta z Valdštejna (ovšem Albrechtova vojenská kancelář a jičínská komora jsou uloženy ve Státním ústředním archivu v Praze). Mezi dalšími fondy je stručně popsán i zachovaný archívni materiál velkostatku Domousnice z let 1789—1871. Písemnosti dalších velkostatků nynějšího Středočeského kraje, které zasahovaly na Sobotecko, jsou popsány již ve 2. svazku tohoto průvodce z r. 1960 (Břežno s písemnostmi z let 1750—1936 a Kosmonosy s materiálem z let 1741—1890).

● **Sborník prací východočeských archivů č. 2** vydal v roce 1972 Státní archiv v Zámrsku. Nejdůležitějším příspěvkem ve sborníku je Soupis privilegií měst a městeček ve Východočeském kraji (české části) od roku 1526 z pera zemřelého dr. Antonína Haase (str. 127—220). Obsahuje i stručné registry 11 privilegií města Sobotky z let 1551—1796.

Sobotecká všehochuť

● **Výroční schůze KSČ v Sobotce** se konala 7. dubna. Byla přítomna delegace OV KSČ v čele se S. Zd. Zmatlíkem a KV KSČ zastupoval S. ing. Kaňka. Ve zprávě byly zhodnoceny výsledky práce za uplynulé období. Zlepšila se práce uličních organizací, spolupráce se SSM. Rovněž práce na závodech byla dobrá. V příštím období bude třeba zvýšit péči o nové kádry, věnovat pozornost stranickému vzdělávání a prohloubit spolupráci se SSM i dalšími organizacemi NF. Předsedou MV KSČ byl opět zvolen ing. Rudolf Hošek, místopředsedy Věra Dlabová a Gustav Vrkoč, předsedou revizní komise František Kolář.

● **Večer družby** uspořádala ve čtvrtek 12. dubna 1973 v sále hotelu Pošta v Sobotce MO SČSP. Promluvila na něm poslankyně Věra Seidlová, ředitelka školy v Nové Pace, a dvě sovětské ženy z Jičína. Večer proběhl v srdečném a přátelském ovzduší.

● **V okresním kole Puškinova památníku**, soutěže v přednesu ruských textů, které se konalo 25. dubna v Jičíně, dosáhli dobrých výsledků žáci sobotecké ZDŠ. V kategorii nejstarších žáků byla na 2. místě Marcela Hybleřová z 8. třídy, v kategorii nejmladších žáků získala 3. místo Jana Tomášková z 5. třídy.

● **Do výběrové řady III. stupně čtenářského odznaku SSM** byla zařazena také Šrámkova díla Léto, Splav a Stříbrný vítr.

● **Recitační studio Šrámkova domu** uvedlo Šrámkovu Chválu jazyka dne 18. dubna v pražském Albatrosu pro učitele pražských škol.

● **Přitažlivou výstavu současné české dětské knihy** instalovali v dubnu pracovníci nakladatelství ALBATROS na zámku Humprechtu. Podrobnější článek o jejím otevření přineseme příště; již nyní ale doporučujeme její zhlédnutí.

● **Žádáme sobotecké občany**, kteří by mohli ubytovat od 30. VI. do 7. VII. 1973 hosty letošní Šrámkovy Sobotky v soukromí, aby se přihlásili u Drah. Bílkové-Kyzivátové.

● *Ve 4. části rozhlasového cyklu Proměny* byl 25. března uveden pořad z díla Fráni Šrámka pod názvem Kamení, srdce a oblaka. Měl ukázat podobu ženy z počátku 20. století.

● *Na březnové rodácké schůzce* krajanského kroužku Sobotka v Praze, která se konala dne 26. března 1973 v Náprstkově muzeu, přednášel PhDr. Rudolf Turek DrSc., vedoucí archeologického oddělení Národního muzea v Praze, o pravěku Sobotecka a Českého ráje. Poutavou přednášku vyslechli přítomní s velkým zájmem a dlouho o některých problémech diskutovali. Na závěr besedy bylo vzpomenu 80. výročí úmrtí Františka Věnceslava Jeřábka přečtením vzpomínkového článku od J. L. Turnovského. Současně bylo vzpomenu 100. výročí narození dlouholetého předsedy spolku Jičín v Praze, ředitele Augustina Seiferta.

● *Krásné diapozitivy Viléma Heckela* budou promítnuty na příští schůzce krajanského kroužku Sobotka v Praze v pondělí 28. května v 19 hodin v Náprstkově muzeu. Zve všechny rodáky a přátele Sobotecka zhlédnout vynikající snímky autora, který fotografoval též Prahovské skály a Hruboskalsko.

● *V den 80. výročí úmrtí F. V. Jeřábka* 31. března položila rodácká delegace na jeho hrob na Vyšehradě vavřínový věnec s nápisem na stuze: K 80. výročí úmrtí — rodná Sobotka.

● *Brněnský básník a spisovatel Zdeněk Spilka* věnoval sobotecké knihovně svou poslední vydanou knížku, sbírku básní Myrta a konvalinky. Zásilku doprovodil krásným dopisem, z něhož vyjímáme: „Moje žena zajižďela často a ráda do Sobotky na zotavenou — buď v doprovodu mém, nebo své nejbližší přítelkyně paní Anny, vdovy po známém spisovateli Mirko Elpovi. Cítila se vždy velmi šťastna v kruhu soboteckých přátel. Zamílovala si město pod Humprechtem v srdci Českého ráje, splynula s krásami kraje i s věhlasnou tradicí města. Bylo jí souzeno prožít v Sobotce poslední týdny svého života; posléze, žel, náhle, nečekaně skonala v jičínské nemocnici... A tak mě poslední vzpomínky na nejbližší bytost, na ženu ještě živou úsměvnost, spějí k Vašemu kraji, k Šrámkovu městu. Proto Vám rád posílám svou knihu darem.“

Knížka, která je věnována památce paní Vlasty Spilkové, obsahuje kromě 16 básní také zhodnocení básnického díla Zdeňka Spilky od dr. Bedřicha Slavíka. Děkujeme srdečně za tento vzácný dar. Jaroslava Linková

● *JUDr. Otakar Martinec ze Sobotky*, soudce Okresního soudu v Jičíně, byl na ustavující schůzi MO Jednoty právníků v Jičíně dne 2. dubna 1973 zvolen jejím předsedou.

● *Na plenární schůzi SRPŠ* v Sobotce 5. března přednášela MUDr. Marie Kařková o negativním vlivu kouření na mladý organismus.

● *I Podkost má slavné rodáky*. Jedním z nich je Jaroslav Frček, o kterém jsme se dočetli v knize A. Tůmy Postavy našeho motorismu (Praha 1941). Narodil se roku 1901, vyučil se strojním zámečnickem u firmy Laurin a Klement v Mladé Boleslavi, kde pracoval až do r. 1920. Pak žil a pracoval v Praze, kde si nakonec zřídil autodílnu. Na motocyklu jezdil už od 14 let, postavil si několik strojů vlastní konstrukce a později se zúčastnil mnoha závodů doma i v zahraničí. Přípravoval také závodní motocykly jiným závodníkům (Juhanovi, Lucákoví aj.). Pracoval i organizačně a byl místopředsedou Klubu motoristů. O jeho dalších osudech nevíme. — K dějinám motorismu jsou zajímavé příspěvky i v knize Heinze-Klementa: Z dějin automobilu, kde je oceněn i význam spoluzakladatele mladoboleslavské továrny Laurina, rodáka z Přepel (1865). K. S.

● *Brzy po dokončení studií* jsem se úředně setkal s panem dr. Leopoldem Heyrovským, synem proslulého znalce římského práva a bratrem nositele Nobelovy ceny. V řeči jsme se dostali i na to, že jsem ze Sobotky. A tu mne dr. Heyrovský žádal, abych vyřídil pozdrav panu důchodnímu Sulcovi. Při nejbližší návštěvě Sobotky jsem tento pozdrav vyřídil a také jsem se pana důchodního zeptal, jak se spolu znají. Ten mi řekl: „Z odborného článku v našem časopise od dr. Heyrovského jsem se dozvěděl, že mu chybí v jeho sbírce jeden druh tesaříka, který považoval za vzácný. Já měl náhodou dva exempláře, tak jsem mu jednoho poslal.“ Jar. Kuchař

● *Setkání absolventů* abiturientského ročníku 1944 z obchodní akademie v Mladé Boleslavi se konalo 30. března 1973. Do města svého mládí se sjelo 37 absolventů z původních 56. Zavzpomínali si na školní léta, na svůj život i na 7 zemřelých kolegů. Z tehdejších soboteckých maturantů se zúčastnili ing. Jiří Havránek, Otakar Kunst a Alois Louda.

● *Rekonstrukci rozvodu elektrické energie* provádějí od loňského roku Východočeské energetické závody. Jsou vyměňovány všechny sloupy a dráty, přípojky na domy jsou vedeny kabely a přitom se rekonstruuje i veřejné osvětlení města. Celou tuto práci dělájí učňové Východočeských energetických závodů, kteří se po skupinách střídají. Vede je mistr Hůlka. Je třeba všem chlapcům za jejich příkladnou práci poděkovat. Bez ohledu na počasí a na roční období pracují svědomitě od rána do večera. Obvykle se na dnešní mládeži hledají chyby, zvláště když má někdo delší vlasy. Tito mladí však mohou být svým přístupem k plnění úkolů vzorem všem. Práci chtějí podle svého závazku ukončit před termínem. Opravdu jim za jejich práci děkujeme! Je vidět, že ujme-li se vedení mladých lidí člověk, který k nim má blízko, dokáže udělat mnoho.

● *V úterý 17. dubna 1973* byla Sobotka vzrušena nálezem lidské kostry, kterou objevili elektrikáři při kopání kanálu pro kabel na pozemku u hřiště za sokolovnu. Nejde však o žádnou novodobou tragédii, nýbrž o pozůstatky nebožtíka, který zde byl pochován při hladomoru před dvěma sty lety. Tehdy zemřelo v Sobotce tolik lidí, že hřbitov kolem kostela nepostačoval a pohřbívalo se v těchto prostorách na obecním pastvisku. Psali jsme o tom ve ŽŠS 1968, č. 4.

● *Letošní festival širokoúhlých filmů* proběhl v Sobotce v sokolovně ve dnech 4.—13. května.

● *Slavné sobotecké intrády* nacvičili znovu sobotečtí hudebníci za řízení pana Josefa Janků, takže magnetofonový záznam intrád nemusel být o letošním Vzkříšení 21. dubna použit.

● *Na pomlázku* byla Sobotka letos potěšena nejen krásným slunečným počasím (po sněhové chumelenici předchozího dne), ale také Šrámkovou básní Jarní poutník, kterou vysílal v poledne Československý rozhlas. J. O.

● *Hledám novoročenku V. Volejníka* s barevným dřevorytem sv. Václava od K. Vika a kalendář Městské spořitelny v Sobotce s dřevorytem Trosky od Stěblovic od K. Vika.

● *Plesová sezóna* byla letos v Sobotce velmi bohatá. Uskutečnily se všechny tradiční plesy: 6. I. myslivecký a 24. II. sklářský s bohatými tombolami, 13. I. Věneček tanečních hodin, 20. I. zdravotnický, 27. I. baráčnícký na Poště, 17. II. sportovní karneval, 3. III. požárnícká merenda a 10. III. si zatančily děti na svém karnevalu, pořádaném ČČK. Navíc se konal 3. II. motoristický ples a tak se líbil, že 31. III. uspořádali členové automotoklubu ještě „lumpácký bál“. Také odbor mladých V. župy Baráčníků uskutečnil letos svůj ples v Sobotce 10. II. Tancovala se na něm Česká beseda a Sobotečtí přidali i Moravskou. (Navíc zajeli s Českou besedou i na baráčnícké plesy do Mladé Boleslavi a Kutné Hory). Také SSM v Sobotce uspořádal 24. III. svůj I. ples. Všechny tyto zábavy měly dobrou úroveň, jen je škoda, že pořadatelé některých zábav pustí do sálu mezi krásně oblečenou a slušně se bavící mládež i různá individua ve svetrech, vysokých botách apod. Měli by na toto být bdělí až do konce každé zábavy.

● *Kulturní kalendář jednou větou*: 3. IV. 1803 se v Sobotce narodil autor lidových her Jan Dvorský. 5. IV. 1853 se v Sobotce narodil známý pěstitel ovoce Josef Šolc, žijící ve Velvarech. 6. IV. 1948 zemřel starosta soboteckého Sokola Josef Forst. 12. IV. 1968 zemřel ředitel sobotecké školy Václav Frýba. 13. IV. 1893 zemřel sobotecký lékárník Antonín Fierlinger ml., přítel Josefa Mánesa. 14. IV. 1893 se v Sobotce narodil prof. Jaroslav Mencl. 17. IV. 1748 byla podepsána smlouva o znovupostavení sobotecké radnice, zničené požárem. 20. IV. 1868 se narodil sobotecký kulturní a veřejný pracovník Gustav Maštálka. 2. V. 1878 se narodil prof. Adolf Mikovský. 8. V. 1843 zemřel sobotecký purkmistr Josef Franc, který u nás poslední nosil copánek. 9. V. 1918 zemřel náboženský spisovatel dr. Václav Mikolášek z Markvartic. 16. V. 1708 zemřel sobotecký děkan, básník Ignác Šuma z Vlastislavi. 19. V. 1943 zemřel sobotecký hodinář a fotograf František Mencl. 23. V. 1913 byla otevřena sobotecká tiskárna K. Čepeláka. V květnu 1948 se na Sobotecku filmovalo Šrámkovo Léto.

● *Opožděnou gratulaci* k 80. narozeninám zasláme do Bakova n. Jiz. významné pedagogické pracovníci, zemské školní inspektorce v. v. Ludmile Žořkové. Významné životní jubileum oslavila 14. března. Spolu se svým manželem je velkou přítelkyní našeho kraje a živě se zajímá o současný život u nás. Také pedagogické problémy ji stále zajímají a stále k nim má co říci, jak dosvědčují např. její diskusní příspěvky při přednáškách na Šrámkových Sobotkách. Přejeme hodně zdraví do dalších let!

● *Josef V. Kučera*, vydavatel a redaktor nezapomenutelné semilské Besedy, oslavil 5. března 1973 své 65. narozeniny. Rodák z Ledčů, upsal se už od studentských let v Jičíně novinářně, které zůstává věrný dosud. Jeho Beseda byla jedinečný regionální vlastivědný časopis Českého ráje a Podkrkonoší, což je vidět nyní s odstupem času. Je dobře, že celý redakční archiv Besedy je uchován v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. — Tedy hodně zdraví a ostré pero do dalších let, milý pane redaktore!

● *Jaroslav Šimůnek*, nejstarší občan vesecký, se dožil 11. dubna 1973 již 88 let. Byl obětavým pracovníkem na úseku obecní samosprávy, v hasičském sboru i v družstevní mlékárně v Příšovicích. Za všechnu jeho práci mu vděčně tiskneme ruku. J. M.

● *Sobotectí jubilanti*: 85 let se dožívají 2. IV. Rudolf Černý a 15. IV. Františka Halbichová ze Sobotky. 80 let oslaví 4. IV. Františka Černá ze Spyšové a 3. V. Marie Slavíková ze Sobotky. 75 let se dožívají 12. IV. Marie Loudová, 22. V. Jaroslav Janů a 28. V. Jan Sedláček ze Sobotky a 21. V. Anna Burešová ze Staňkovic Lhoty. 70 let oslavují 13. IV. Ludvík Berka, 8. V. Emilie Pelcová, 19. V. Marie Vrátná a 23. V. Jan Žofka ze Sobotky. 65 let se dožívají 9. V. Barbora Havelková z Čálovic, 26. V. Alois Ždánský a 28. V. Marie Ždánská ze Sobotky.

● *Diamantovou svatbu* oslaví 9. června 1973 manželé Anna a Jan Mlejnkovi z Libošovic čp. 17. Paní Mlejnková oslavila letos osmdesátiny, její manžel je o tři roky starší. Přejeme hodně zdraví do dalších let!

● *Zlatou svatbu oslavili* 3. března manželé Jindra a Zdeněk Vikovi ze Sobotky. Srdečně blahopřejeme!

● *Zlatou svatbu oslavili* 5. května 1973 manželé Božena a Václav Košťákoví z Horních Počernic. Paní Košťáková, rozená Macounová ze Sobotky, i její manžel jsou věrnými čtenáři časopisu.

● *Sňatky*: 10. III. na Sychrově Květoslava Bimová z Králova Háje a Ladislav Jedlička z Drštěkryje. 23. III. na Hrubé Skále Ludmila Horáková ze Sobotky a Jaroslav Bednář z Lavic. 7. IV. v Sobotce Marcela Ometáková a Josef Karban, oba z Příchovoje. 7. IV. v Sobotce Ilona Dužďová a Josef Čureja, oba z Rakova. 27. IV. v Sobotce Marie Volfová z Podkostí a Miroslav Nedvěd z Obrub. 27. IV. v Jičíně Jarmila Soukupová ze Sobotky a Jaroslav Knob ze Samšiny. 28. IV. v Sobotce ing. Eva Širová z Ohařic a ing. Antonín Křepel ze Lštění.

● *Vzpomínka*. Dne 16. května 1973 uplyne již rok od chvíle, kdy navždy dotlouklo předobré srdce naší maminky, babičky a prababičky, paní Barbory Kulíčkové. Maminka, jak je všem občanům ze Sobotky i širokého okolí známo, pracovala mnoho let — nejdříve s tatínkem a po jeho smrti sama — jako domovnice v sobotecké sokolovně. Přesto, že svůj domov a rodný kraj tolik milovala a až do konce svého života na něj s velkou láskou vzpomínala, zemřela daleko od domova, až na Moravě ve Znojmě. Prosim všechny, kteří ji znali a měli ji rádi, o tichou vzpomínku na ni.

Dcera Božena Konvalinová s rodinou

● *Děkujeme touto cestou* všem přátelům, známým a spolupracovníkům našeho drahého manžela a tatínka Karla Zakouřila, kteří se s ním přišli rozloučit na poslední cestě a kteří se snažili zmírnit náš zármutek nad jeho odchodem. Rodina.

● *Dobrého přítele a souseda* Jaroslava Picka jsme uložili 10. března na oseký hřbitov. Mnoho let působil jako vedoucí prodejny jednoty v Řepově a na svém pracovišti i v bydlišti si získal oblibu přátelským jednáním a vystupováním. Budeme dlouho vzpomínat.

Přátelé z Oseka

● *Úmrtí v březnu*: 1. III. Jan Junek ze Skaříšova - 85 let. 2. III. Josef Šolc z Vrchlabí - 57 let. 5. III. Jaroslav Pícek z Oseka - 51 let. 9. III. Josef Šimek z Obrubec (rodák z Markvartic) - 69 let. 12. III. Bohuslav Pažout z Rovně - 72 let. 18. III. Bohumil Knížek z Mladějova - 64 let. 20. III. Jan Dufek z Čálovic - 58 let a Emil Švec z Markvartic - 66 let. 29. III. Jarmila Hokrová z Libošovic - 63 let.

● *Úmrtí v dubnu*: 1. IV. Františka Jirčáková z Meziluzí - 73 let. 2. IV. Josef Pícek z Lavic - 73 let. 9. IV. Božena Zindrová z Hubojed - 77 let. 11. IV. Věra Ječná z Rytířovy Lhoty - 59 let. 14. IV. Jiří Mestek z Prahy - 55 let. 19. IV. Růžena Klabanová z Podkostí - 70 let. 24. IV. Karel Šolc z Libošovic - 84 let. 27. IV. František Špalek ze Samšiny - 81 let.

● *Vlastivědné středisko* Pražské informační služby Praha 1, Letenská ul. 2, připravuje na neděli 17. června zájezd do Českého ráje (Kost, Humprecht, Sobotka atd.).

● *Všechny příznivce lidové muziky* zve Požární sbor ve Starých Hradech na vystoupení Zorky Kohoutové, Jaroslava Vaňátky a dechové hudby „Kutilky“ v pořadu „Sedíme se na Vlachovce“. Vystoupení se koná na nádvoří zámku ve Starých Hradech v neděli 3. června 1973 ve 14 hodin) v případě nepříznivého počasí v Kulturním domě v Libáni).

● *Odbor turistiky TJ Sokol Nová Paka* připravuje i na letošní rok turistický sraz v Sobotce spojený s návštěvou poetického odpoledne a koncertu na Kosti 1. VII.

● *Automobilová Rallye Českým rájem* probíhala i Sobotkou v neděli 15. dubna. Organizátorem byl Automotoklub Svazarmu Jičín.

● *Okresní přebor v orientačním běhu* se uskutečnil v sobotu 21. dubna v okolí hradu Kost.

● *Memoriál ing. Hrona* se běžel v sobotu 7. dubna v Mladé Boleslavi. Trať 9000 metrů vedla Štěpánkou. V kategorii starších zvítězil Přemysl Dolenský, 5. místo obsadil náš další krajan Alois Kozák.

● *V prvních jarních zápasech* vyhrálo A mužstvo Sokola Sobotka nad Jiskrou Trutnov II 3:2 (branku Petr Janatka, Čurda a Linhart), remizovalo s Rokytnicí n. Jiz. 1:1 (úspěch zaznamenal Heršálek) a prohrálo ve Vrchlabí 0:8, s Hostinným 1:3 (branku dal Jar. Kolumpek) a s Lomnicí 1:5 (Heršálek).

AUTOMOTOKLUB SVAZARMU ČSR V SOBOTCE připravuje na sobotu 16. června 1973 velký autokrosový závod na závodišti Čálovice. Bude to II. sobotecký autokros. Ústřední automotoklub ČSR k němu nominuje 82 nejúspěšnějších jezdců v čele s družstvem Mladé fronty a Dukly. Dopolodní trénink, který začne v 10 hodin, určí 20 nejlepších jezdců třídy do 1000 ccm a nad 1000 ccm. Závod se pojedě formou rozjížděk, opravných jízd a finále v každé objemové třídě samostatně. Proti loňskému roku bude trať prodloužena na 780 m. Rozjíždky a opravné jízdy budou na 10 kol, finalová jízda o cenu MěstNV Sobotka bude na 12 kol. Zdejší automotoklub budou reprezentovat ve třídě do 1000 ccm Václav Havíř a Ladislav Štajner, ve třídě nad 1000 ccm Miroslav Havránek ml. O přestávce závodu bude proveden seskok svazarmovských výsadkářů a vystoupení leteckých modelářů Svazarmu Sobotka pod vedením Karla Kaprála. Závod bude komentovat sportovní redaktor Čs. televize Jaroslav Suchánek. II. sobotecký autokros připravuje početný štáb dobrovolných pracovníků. Ředitelem závodu je Josef Kovařík, jeho zástupcem Josef Strnad ml., tajemníkem inž. Jaroslav Slavík, hlavními pořadateli Jaroslav Bryksí a Josef Drázký, vedoucím propagace Břetislav Bryksí, hospodářem Miroslav Luštický a Miloslav Ulrich, technickým vedoucím Josef Janatka, vedoucím tratě Josef Janků, parkoviště má na starosti Jaroslav Najman, depo Václav Zítka a Stanislav Kotátko, sekundantý delegovaných komisařů závodu budou Petr Macoun a František Kučera, o jezdcích bude pečovat Miroslav Fejfar, o rozhlase Josef Hégr a hlavním lékařem je MUDr. Alois Kafka.

Nezapomeňte tedy — 16. června 1973 se jede nad Čálovicemi II. sobotecký autokros.

Zpravodaj Srámkovy Sobotky. Řídí redakční rada: odp. redaktor Karol Bílek, Oldřich Beneš, František Hejn, Václav Hejn, Vlastimil Michal, MUDr. Milan Tomášek. Metěr Václav Novák. Adresa ZŠS, Osvětová beseda, 507 43 Sobotka. Tiskne: Severograf, n. p., Turnov. Vychází měsíčně, uzávěrka tohoto dvojčísla byla dne 30. dubna 1973. Cena dvojčísla 3 Kčs. Povoleno. KNV Hradec Králové č. R 40 ze dne 12. 6. 1970. Dohlédací pošta Sobotka. Poštovně povoleno Ředitelstvím pošt a telekomunikací Pardubice pod číslem P/2—2383/72 ze dne 22. 5. 1972.